

Monitor tijdelijke middelen schuldhulpverlening

Tussenrapportage 2010

Amsterdam,
november 2010

MONITOR TIJDELIJKE
MIDDELEN
SCHULDHULPVERLENING

- tussenrapportage 2010-

Marieke Blommesteijn
Nadja Jungmann

Amsterdam, november 2010
RegioPlan publicatienr. 2059A

RegioPlan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door
RegioPlan Beleidsonderzoek in
opdracht van het ministerie van
Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	I
1 Rijk zet extra middelen in om effecten crisis op te vangen	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Tussentijdse monitoring biedt vroegtijdig inzicht	2
2 Vijf maatregelen vormen samen extra impuls	3
2.1 In totaal is er 134 miljoen euro beschikbaar	3
2.2 Leeswijzer	4
3 Besteding van de extra middelen door gemeenten	5
3.1 De inzet van de middelen	5
3.2 De besteding van de middelen	9
4 Maatregel 1: UWV en preventie	15
4.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel.....	15
4.2 De inzet van extra middelen	15
4.3 De besteding van extra middelen	16
4.4 Gerealiseerde effecten.....	18
5 Maatregel 2: Opvang van extra beroep op schuldhulpverlening door gemeenten	21
5.1 Inleiding.....	21
5.2 Doel en beoogde resultaten van de maatregel.....	21
5.3 Gerealiseerde effecten.....	21
5.4 Duurzaamheid van de resultaten	25
6 Maatregel 3: Verbeteren van de effectiviteit	27
6.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel.....	27
6.2 Gerealiseerde producten	27
7 Maatregel 4: Motie Ortega – Martijn c.s. om vrijwilligers in te zetten	29
7.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel.....	29
7.2 Gerealiseerde effecten.....	30
8 Maatregel 5: Amendement Spekman c.s.: bevordering Preventie en integrale schuldhulpverlening	31
8.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel.....	31
8.2 Overzicht pilots.....	31
8.3 Gerealiseerde effecten.....	33

Bijlagen	35
Bijlage 1	Webenquêtes	37
Bijlage 2	Overzicht projecten motie Ortega – Martijn c.s.....	39
Bijlage 3	Overzicht projecten amendement Spekman c.s.	51

SAMENVATTING

De monitor levert in hoofdlijnen de volgende inzichten op:

Gemeenten: inzet extra middelen

- De meeste gemeenten (81%) hebben de extra middelen volledig ingezet als extra bovenop de eigen middelen voor schuldhelpverlening. Slechts enkele gemeenten hebben het eigen budget verlaagd en dit aangevuld met de tijdelijke middelen waardoor de extra middelen feitelijk (gedeeltelijk) wegvielen.
- In 2009 hebben gemeenten ongeveer de helft (54%) van de extra middelen besteed. Als verklaring voor het achterblijven van de bestedingen geven gemeenten aan dat ze tijd nodig hadden om activiteiten te realiseren. (Het kost tijd om uit te werken hoe je tijdelijke middelen inzet en op basis van plannen ook een lokaal besluitvormingstraject te doorlopen).
- De extra middelen zijn relatief het meest gebruikt voor het beperken van de wachttijden (71 procent van de gemeenten heeft de middelen hier (gedeeltelijk) voor ingezet). Gemeenten hebben de middelen ook ingezet om de kwaliteit van de dienstverlening te vergroten (54 procent), de doorlooptijden te beperken (48 procent) of de toegankelijkheid te vergroten (48 procent). Onder de categorie 'anders' geven gemeenten het vaakst aan dat zij de middelen hebben ingezet voor preventie.
- Ongeveer de helft van de gemeenten heeft de extra middelen (mede) ingezet voor activiteiten en diensten die nog niet eerder werden uitgevoerd. Vooral preventie is een nieuwe activiteit die met de inzet van extra middelen is opgepakt.

Gemeenten: gerealiseerde effecten

- Context: ruim driekwart van de gemeenten heeft in 2010 te maken gehad met een stijging van het aantal aanmeldingen.
- Ruim tachtig procent van de gemeenten heeft in 2009 en 2010 ingezet op het beperken van de wachttijden. Van deze groep heeft tachtig procent hiervoor extra middelen ingezet. Bij driekwart van hen leeft de overtuiging dat de wachttijden hierdoor redelijk tot sterk zijn gedaald. Bij veel gemeenten ontbreekt het echter aan exacte gegevens over de ontwikkeling van de wachttijden.
- Ruim de helft van de gemeenten heeft in 2009 en 2010 ingezet op het beperken van de doorlooptijden. Ruim twee derde van hen heeft hiervoor de extra middelen ingezet. Vanwege onvoldoende inzicht in de eigen doorlooptijden, bleek het in deze monitor niet mogelijk om weer te geven wat op dit punt het effect is geweest van de extra middelen.
- Krap de helft van de gemeenten heeft de extra middelen ingezet om nieuwe groepen te bedienen. Voorbeelden van nieuwe groepen waarvoor gemeenten een nieuw aanbod ontwierpen, zijn jongeren en zelfstandigen.

UWV: inzet extra middelen

- Context: UWV heeft de extra middelen ingezet ten behoeve van communicatie en voorlichting aan cliënten en aan de training van werkcoaches opdat zij vaardiger worden in het herkennen van (problematische) schulden. De doelstellingen zijn informeren en adequaat doorverwijzen.
- Communicatie en voorlichting: bijna alle geplande communicatie en activiteiten zijn inmiddels uitgevoerd. Voorbeelden van reeds verrichte activiteiten zijn het ontsluiten van informatie door brochures aan te passen. Ook zijn er goede praktijkvoorbeelden uitgewisseld.
- Training werkcoaches: in de zomer van 2010 zijn train-de-trainer-bijeenkomsten georganiseerd om werkcoaches te trainen in vaardigheden om financiële problematiek te constateren en door te verwijzen. Inmiddels is de training op een derde van de vestigingen gegeven. Op eveneens een derde van de vestigingen zal de training nog dit jaar plaatsvinden.

Motie Ortega – Martijn c.s.

- Er zijn veertien vrijwilligersorganisaties uitgenodigd om een subsidieverzoek in te dienen om vrijwilligers in te zetten in het kader van de schuldhulpverlening. Deze verzoeken zijn allemaal gehonoreerd.
- De organisaties streven ernaar om vrijwilligers een volwaardigere plek te geven in de uitvoering van de schuldhulpverlening. Specifieke aandacht wordt onder meer gegeven aan het vergroten van het bereik van vroegsignalering en het vergroten van de kwaliteit van doorverwijzingen.
- De organisaties voeren hiervoor verschillende typen activiteiten uit, variërend van het trainen van vrijwilligers, opzetten van (informatie)websites tot onderzoeken naar de interesse van gemeenten om vrijwilligers in te zetten.
- De organisaties zijn volop bezig, het is evenwel nog te vroeg om resultaten te kunnen presenteren.

Amendement Spekman c.s.

- Van vijftien gemeenten is een projectvoorstel gehonoreerd.
- De projecten zijn erop gericht om in de wijk of buurt invulling te geven aan integrale schuldhulpverlening. Specifieke aandacht gaat onder meer uit naar het verlagen van de drempels, het verbreden en verbinden van netwerken en de ontwikkeling van nieuwe partners;
- De activiteiten die hiervoor worden uitgevoerd, variëren van voorlichting en het organiseren van bijeenkomsten tot methodiek ontwikkeling en het aanpassen van werkprocessen.
- Er wordt samengewerkt met een combinatie van vrijwilligers of informele organisaties, alsmede met reguliere samenwerkingspartners, zoals de maatschappelijke dienstverlening, welzijnsorganisaties et cetera.
- De voorbereidende fases zijn zo goed als afgerond en er is een start gemaakt met de eerste stappen in de uitvoering.

1 RIJK ZET EXTRA MIDDELEN IN OM EFFECTEN CRISIS OP TE VANGEN

1.1 Inleiding

De economische crisis raakt de hele maatschappij. Er zijn bedrijven die te maken hebben met een afname van de vraag naar hun diensten of producten. Ook zijn er individuen die te maken hebben met effecten van de crisis zoals niet verlengde contracten, ontslag of problemen bij de verkoop van hun huis. Voor een deel van deze groep geldt dat de effecten van de crisis er aan bijdragen of er zelfs ertoe leiden dat zij in een (problematische) schuldsituatie terecht komen.

Om de gevolgen van de economische crisis op de ontwikkeling van de schuldenproblematiek op te vangen, heeft het kabinet een pakket aan maatregelen genomen. Het pakket bestaat uit de volgende maatregelen:

- inzet op preventie via de Werkpleinen;
- opvangen van extra beroep op schuldhulpverlening bij gemeenten;
- verbeteren van de effectiviteit van de schuldhulpverlening;
- bevorderen van de rol van vrijwilligers bij schuldhulpverlening (uitwerking van de motie Ortega – Martijn c.s.¹).

De maatregelen heeft het kabinet uitgewerkt in een brief waarin zij onder meer toezegt de besteding van de middelen te monitoren.² De resultaten hiervan zijn uitgewerkt in de voorliggende rapportage.

Er is inhoudelijke samenhang tussen het eerder genoemde pakket aan maatregelen en het amendement Spekman c.s.³ De kern van dit amendement is dat er 4 miljoen euro van de bestaande middelen van de SZW-begroting beschikbaar komt om initiatieven uit te werken die bijdragen aan een integrale aanpak van schuldhulpverlening in wijken en buurten. Vanwege de inhoudelijke samenhang tussen het pakket aan maatregelen om de effecten van de crisis op te vangen en het amendement Spekman c.s., is er voor gekozen de effecten van het amendement ook in deze monitor uit te werken.

¹ Op 13 oktober 2009 heeft de Tweede Kamer een motie van het lid Ortega-Martijn aangenomen, waarmee de regering wordt gevraagd extra middelen ter beschikking te stellen aan landelijke vrijwilligersorganisaties die in samenwerking met gemeenten en/of professionele schuldhulporganisaties projecten starten die het ondersteunende 'werk' van vrijwilligers bij schuldhulpverlening bevorderen en daarmee de effectiviteit van schuldhulpverlening verbeteren. Kamerstukken II, 2009-2010, 24515 nr. 166.

² Kamerstukken II, 2008-2009, 24515 nr. 153.

³ Kamerstukken II, 2008-2009, 31700 XV, nr. 33.

1.2 Tussentijdse monitoring biedt vroegtijdig inzicht

Om niet alleen achteraf maar ook tussentijds al een beeld te krijgen van de wijze waarop gemeenten de extra middelen besteden, laat het ministerie van SZW de besteding van de extra middelen zowel in het najaar van 2010 als in het najaar van 2011 monitoren. De voorliggende rapportage bevat de resultaten van de informatie die in het najaar van 2010 is verzameld.

De bronnen die gebruikt zijn voor het samenstellen van voorliggende monitor zijn de volgende:

- overzicht toegekende middelen 2009 en voorschotbedragen 2010 per gemeente;
- financiële verantwoording besteding extra middelen gemeenten 2009;
- verantwoordingsinformatie UWV;
- webenquête onder vestigingsmanagers UWV (zie voor meer informatie bijlage 2);
- webenquête onder beleidsmedewerkers van gemeenten (zie voor meer informatie bijlage 2);
- projectvoorstellen en voortgangsinformatie amendement Spekman c.s.;
- projectvoorstellen motie Ortega – Martijn c.s.;
- het ministerie van SZW heeft teksten aangeleverd met de stand van zaken met betrekking tot maatregel 3.

2 VIJF MAATREGELLEN VORMEN SAMEN EXTRA IMPULS

Wanneer het eerdergenoemde amendement Spekman c.s. ook wordt beschouwd als een maatregel die een extra impuls moet geven aan de uitvoering van schuldhulpverlening, dan zijn er ten behoeve van de voorliggende monitor vijf maatregelen te onderscheiden:

1. Maatregel 1: Preventie: Goede voorlichting en actieve verwijzing op de Werkpleinen.
2. Maatregel 2: Opvangen van het extra beroep op schuldhulpverlening.
3. Maatregel 3: Het verbeteren van de effectiviteit van de schuldhulpverlening.
4. Maatregel 4: de inzet van vrijwilligers (motie Ortega – Martijn c.s).
5. Maatregel 5: initiatieven om integrale schuldhulpverlening en preventie op gemeentelijk, wijk- en buurniveau te bevorderen (amendement Spekman c.s.).

2.1 In totaal is er 134 miljoen euro extra beschikbaar

Voor de uitvoering van de vijf maatregelen is er in de jaren 2009-2011 in het totaal 134 miljoen **extra** beschikbaar voor de schuldhulpverlening. Omdat het ontbreekt aan inzicht hoeveel geld gemeenten zelf aan schuldhulpverlening besteden, is niet bekend hoe dit bedrag zich verhoudt tot de totale uitgaven aan schuldhulpverlening.

Tabel 2.1 Extra middelen naar maatregel en in de jaren 2009, 2010, 2011

	2009	2010	2011	Totaal
	€30 mln	€52,5 mln	€47,5 mln	€130 mln
1 Preventiemaatregelen (via Werkpleinen) ⁴	€2,5 mln	€1,75 mln	€0,75 mln	€5 mln
2 Opvangen van het extra beroep op schuldhulpverlening	€27,50 mln	€40,75 mln	€41,75 mln	€110 mln
3. Het verbeteren van de effectiviteit van schuldhulpverlening	€0,00	€5 mln	€5 mln	€10 mln
Motie Ortega – Martijn c.s (voor het inzetten van vrijwilligers)		€2,5 mln	€2,5 mln	€5 mln
4. Middelen amendement Spekman c.s (schuldhulpverlening in de wijk)	€4 mln			€4 mln

⁴ Op basis van het projectvoorstel ontvangt UWV een bedrag van €3,164.000 (het beschikbare bedrag van €5 miljoen zal dus niet volledig worden besteed).

De extra middelen worden via een specifieke uitkering aan de gemeenten beschikbaar gesteld. Hiertoe is het Besluit tijdelijke specifieke uitkering schuldhulpverlening⁵ opgesteld. Gemeenten hebben op grond van dit besluit de mogelijkheid om middelen door te schuiven naar volgende jaren, tot uiterlijk 2011.

In oktober 2009 zijn de middelen 2009 aan de gemeenten overgemaakt. Vooruitlopend op de toekenning van de specifieke uitkering schuldhulpverlening 2010 hebben gemeenten op 1 juli 2010 een voorschot ontvangen. In de tweede helft van oktober is de hoogte van de specifieke uitkering 2010 vastgesteld en worden de extra middelen 2010 onder verrekening van het voorschot aan gemeenten betaald.

2.2 Leeswijzer

Deze monitor bevat een weergave van het oordeel dat de organisaties zelf geven over de effecten van de tijdelijke middelen. De monitor bevat dus geen onafhankelijk oordeel over besteding en resultaten. Bij de opbouw van de monitor wordt de indeling in de vijf maatregelen gevolgd. Voorafgaand aan de weergave wat de vijf maatregelen hebben opgeleverd, biedt hoofdstuk 3 om te beginnen een overzicht van de mate waarin de betrokken organisaties de middelen hebben besteed. In de daaropvolgende hoofdstukken 4 tot en met 8 worden de maatregelen stuk voor stuk behandeld. Hoofdstuk 4 bevat een weergave van de besteding en de effecten van de middelen bij UWV. Hoofdstuk 5 heeft betrekking op de inzet van de middelen om het extra beroep op schuldhulpverlening op te vangen. Hoofdstuk 6 bevat een weergave van het programma om de effectiviteit te vergroten. De hoofdstukken 7 en 8 hebben respectievelijk betrekking op de uitwerking van de motie Ortega – Martijn c.s. en het amendement Spekman c.s.

De uitvoering van de webenquête onder medewerkers van het UWV en gemeenten is uitgewerkt in bijlage 1. Op deze plek is het van belang om aan te geven dat er aan het deelonderzoek onder gemeenten 88 zelfstandig werkende gemeenten hebben meegewerkt en veertien intergemeentelijke sociale diensten. Wanneer alle gemeenten die werken binnen het verband van die veertien intergemeentelijke sociale diensten (isd-en) afzonderlijk worden meegerekend, heeft het onderzoek betrekking op 136 gemeenten. Hiermee komt de respons op 43 procent. De antwoorden van intergemeentelijke sociale diensten zijn meegerekend als een individueel antwoord. De resultaten van deze monitor bieden daarmee een goede indicatie voor de besteding van de extra middelen door gemeenten. Ter verheldering is bij de verschillende tabellen weergegeven hoe groot het aantal respondenten was en welk deel van de respondenten individuele gemeenten betrof en welk deel intergemeentelijke sociale diensten. Meer informatie over de webenquête is opgenomen in bijlage 1.

⁵ Besluit van 10 april 2010, Staatsblad 2010, nr 181.

3 BESTEDING VAN DE EXTRA MIDDELEN DOOR GEMEENTEN

Het voorliggende hoofdstuk bevat informatie over de mate waarin gemeenten de extra middelen reeds hebben ingezet en de activiteiten en diensten waar de middelen aan zijn besteed. De eerste paragraaf (3.1) heeft betrekking op de inzet van de middelen. De tweede paragraaf (3.2) heeft betrekking op de zaken waaraan gemeenten de middelen hebben besteed.

3.1 De inzet van de middelen

Bijna alle gemeenten in Nederland bieden schuldhulpverlening aan hun inwoners. In het bestuursakkoord Samen aan de slag (2007-2011) hebben het Rijk en de VNG afgesproken dat zij een impuls geven aan het bestrijden van armoede en het verminderen van het aantal huishoudens met problematische schulden. Om deze ambitie te kunnen waarmaken, zijn, bovenop de middelen die gemeenten al uit het Gemeentefonds inzetten structurele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. In de jaren 2009, 2010 en 2011 gaat dit om respectievelijk 10, 60 en 80 miljoen euro. Deze middelen zijn niet geoormerkt. Dit betekent dat gemeenten niet verplicht zijn deze middelen uit te geven aan het bestrijden van armoede en aan schuldhulpverlening.

Gemeenten financieren schuldhulpverlening doorgaans uit eigen middelen en middelen uit het gemeentefonds. Andere veel gebruikte bronnen voor financiering zijn het participatiebudget⁶ en private middelen.⁷

In het kader van de crisismaatregelen hebben de gemeenten via een specifieke uitkering voor 2009, 2010 en 2011 de beschikking gekregen over respectievelijk 27,5, 40,75 en 41,75 miljoen euro.

3.1.1 Budgetten voor schuldhulpverlening

Ten behoeve van deze monitor is een webenquête uitgevoerd onder beleidsmedewerkers van gemeenten. Aan hen is gevraagd hoeveel 'hun' gemeente uitgeeft aan schuldhulpverlening. Het idee was dat het antwoord op deze vraag zou bijdragen aan een algemeen beeld over de hoeveelheid geld die besteed wordt aan schuldhulpverlening.

⁶ Als een schuldsituatie een belemmering vormt voor re-integratie, kunnen gemeente de schuldhulpverlening ook financieren uit het participatiebudget. Het is niet bekend hoeveel geld gemeenten uit deze bron inzetten voor schuldhulpverlening.

⁷ Steeds meer gemeenten zoeken bij de uitvoering van schuldhulpverlening de samenwerking met marktpartijen. In een aantal gevallen leidt dit ook tot afspraken over de co-financiering van activiteiten. Voorbeelden van projecten met co-financiering zijn projecten waarbij de gemeente en een woningcorporatie samen een project uitvoeren om gedwongen huisuitzettingen te voorkomen. Net als bij het participatiebudget is niet bekend hoeveel geld op deze manier wordt besteed aan schuldhulpverlening.

Op dit punt heeft de enquête onvoldoende gegevens opgeleverd om een betrouwbaar beeld te kunnen schetsen. Een te grote groep gemeenten was niet in staat om aan te geven hoeveel zij jaarlijks uitgeven aan schuldhulpverlening. Een mogelijke verklaring voor de te lage respons op dit onderdeel is dat door de wijze waarop de administratie is ingericht de informatie niet eenvoudig reproduceerbaar is door de ambtenaar die de webenquête is ingevuld. Schuldhulpverlening is niet altijd als aparte post opgenomen maar heeft verbanden met ander beleidsterreinen en/of is opgenomen in andere budgetten in het sociale domein inclusief algemene subsidieverstrekking aan organisaties als maatschappelijke werk en verslavingszorg die daarbij delen van de schuldhulpverlening op zich nemen.

3.1.2 Uitrust van extra en eigen middelen

De extra middelen komen bovenop het eigen budget voor schuldhulpverlening. De meeste gemeenten (83%) geven aan dat zij de extra middelen ook echt als extra gelden hebben toegevoegd aan de bestaande budgetten. In enkele gevallen hebben de gemeenten ervoor gekozen om het eigen budget te verlagen en als het ware uit te ruilen voor eigen middelen (die zij vervolgens ergens anders voor in kunnen zetten).

Tabel 3.1 Inzet extra middelen naar gemeentegrootte (n=88 gem + 14 isd)

Extra/uitruil	Totaal %
Extra	81
Gedeeltelijk	14
Volledige uitruil	5

Vijf van de ruim honderd ondervraagde gemeenten geven aan de extra maatregelen volledig te hebben uitgeruild tegen eigen middelen (zij hebben de eigen middelen verlaagd met een bedrag dat gelijk is aan de extra middelen, waardoor er feitelijk niet meer, maar ook niet minder geld beschikbaar is voor schuldhulpverlening). Als reden voor het uitrusten van het eigen budget voor de extra middelen geven zij aan dat ze op deze manier invulling konden geven aan bezuinigingen en/of het eigen budget voor andere doeleinden konden gebruiken. Dit laatste is met name een overweging voor gemeenten die in de jaren voorafgaand aan de extra middelen al uit eigen middelen fors hadden geïnvesteerd in schuldhulpverlening en naar eigen inschatting de extra middelen dus niet meer nodig hadden om de gevolgen van de economische crisis op te vangen.

3.1.3 Omvang en uitgaven extra middelen 2009 en 2010

Gemeenten mogen van het ministerie van SZW de tijdelijke middelen doorschuiven naar uiterlijk 2011. In 2009 is in totaal ongeveer de helft (54%) van de extra middelen besteed. Er zijn grote verschillen in gemeentegrootte.

Hoe kleiner de gemeente hoe meer van de extra middelen zijn besteed. Opmerkelijk is dat gemeenten met een inwonertal tot 20.000 inwoners meer hebben besteed dan is toegekend. Een tweede opmerkelijke constatering is dat het percentage middelen dat al is besteed afneemt naarmate de gemeente meer inwoners telt. Wellicht kan dit verklaard worden uit een gemiddeld langer besluitvormingsproces.

Tabel 3.2 Besteding extra 2009 en voorschot 2010 naar gemeentegrootte*

Gemeente-grootte	2009 (N=441)		
	Toegekend Gemiddeld bedrag	Besteed Gemiddeld bedrag	Besteed Percentage
Tot 20.000	10.528	10.957	122%
20 tot 50.000	30.422	25.598	96%
50 tot 10.000	119.073	59.057	60%
Meer dan 100.000	563.985	209.002	26%
Totaal	27.500.000	14.724.692	54%
<i>Isd (n=28 (94 gemeenten))</i>	<i>24.165</i>	<i>18.301</i>	
<i>Gemiddelde</i>			
<i>Isd totaal</i>	<i>2.295.638</i>	<i>1.738.545</i>	<i>76%</i>

* Bron financiële verantwoording gemeenten.

Op het moment van de monitor had de toekenning van de specifieke uitkering schuldhelpverlening 2010 nog niet plaatsgevonden. Vooruitlopend op de toekenning hebben gemeenten wel een voorschot ontvangen ter hoogte van ongeveer de helft van het bedrag van de definitieve specifieke uitkering. Het definitief toegekende bedrag is onder verrekening van het voorschot in oktober/november betaald. Tabel 3.3 geeft een overzicht van de voorschot bedragen 2010.

Tabel 3.3 voorschot bedragen 2010 naar gemeentegrootte

Gemeentegrootte	2010 (N=430) Voorschot
Tot 20.000	7.671
20 tot 50.000	23.020
50 tot 10.000	88.222
Meer dan 100.000	418.482
Totaal	20.375.000
<i>Isd (n=28 (94 gemeenten))</i>	<i>17.969</i>
<i>Gemiddelde</i>	
<i>Isd totaal</i>	<i>1.698.122</i>

Over het jaar 2010 is nog geen verantwoordingsinformatie van gemeenten beschikbaar. In de webenquête is gemeenten daarom gevraagd of ze het bedrag geheel hebben besteed of hebben doorgeschoven. Dit is zowel voor

de middelen uit 2009 als de (voorschot)bedragen 2010 gevraagd. Uit de beantwoording lijkt een ontwikkeling zichtbaar in de besteding van de extra middelen.

In 2010 zijn de extra middelen – het voorschot dat is uitgekeerd in 2010 inclusief de doorgeschoven middelen uit 2009 - vaker (volledig) ingezet dan in 2009. In 2009 had 45 procent van alle gemeenten de middelen volledig besteed. In 2010 lijkt dit percentage uit te komen op 62 procent.

Tabel 3.4 Doorschuiven extra middelen naar het volgende jaar*

Gemeente Grootte	2009 (n=83 gem + 14 isd) %	2010 (n=83 gem + 14 isd) %
Geheel besteed	45	62
Deels doorgeschoven	29	29
Geheel doorgeschoven	26	9

* Het voorschot dat is uitgekeerd in 2010 inclusief de doorgeschoven middelen uit 2009

Als gemeenten de extra middelen nog niet volledig hebben besteed, dan kregen zij in de enquête de vraag wat daar de reden voor was. Het meest gegeven antwoord luidt dat het tijd kost de inzet (nieuwe mensen, inhuur organisaties et cetera) te realiseren (51%, zie onderstaande tabel). Daarnaast bleek uit de beantwoording dat niet alle gemeenten al bij het ontvangen direct voor ogen hadden waar ze de middelen aan wilden of konden besteden. Zij moesten voor de inzet van de middelen eerst politieke of bestuurlijke toestemming hebben. Aangezien gemeenten in 2010 het ontbreken van beleidsmatige invulling veel minder vaak als reden noemen, lijkt het er op dat dit als een opstartvraagstuk beschouwd kan worden.

Andere redenen voor het niet (volledig) inzetten van de extra middelen zijn dat er nog voldoende eigen middelen beschikbaar waren en/of dat men nog in afwachting was van de ontwikkeling in het aantal aanvragen en de toename van de uitgaven. Ook geven enkele gemeenten aan dat de middelen laat ter beschikking zijn gesteld, waardoor deze (deels) zijn doorgeschoven.

Tabel 3.5 Overzicht redenen doorschuiven 2009 en 2010 (meerkeuze)

Gemeente Grootte	2009 (n=46 gem + 7 isd) %	2010 (n=31 gem + 6 isd) %
Er was nog geen beleidsmatige invulling	43	32
Er zijn geen plannen om de extra middelen in te zetten	-	-
Het realiseren van de planning heeft tijd nodig	51	51
Anders	17	32

Van de ruim honderd ondervraagde gemeenten zijn er zes gemeenten die aangeven dat zij überhaupt nog geen tijdelijke middelen hebben ingezet. Zij hebben zowel de middelen van 2009 als die van 2010 volledig door-

geschoven. Als redenen geven zij aan dat er nog geen beleidsmatige invulling was en/of dat het realiseren van de planning tijd nodig heeft. Eén gemeente lichtte desgevraagd toe dat zij bezig is met het afsluiten van een nieuw contract voor schuldhulpverlening en de middelen inzet voor de financiering van de in te kopen diensten.

3.2 De besteding van de middelen

3.2.1 Inleiding

De analyses in deze paragraaf hebben betrekking op de gemeenten die de tijdelijke middelen (voor een deel) ook echt als een extra hebben ingezet voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Dit betreft 77 individuele gemeenten en veertien isd-en.

3.2.2 Doelstellingen

In de enquête is aan de gemeenten gevraagd welke doelstellingen zij nastreven met de inzet van de extra middelen. Zij mogen daar zelf een keuze in maken. Het meest gegeven antwoord hierop is het beperken van de wachttijden. Ruim twee derde van de gemeenten (71%) die aan de enquête meewerkten, gaf dit op als een van de doelstellingen of als de doelstelling. Als gemeenten antwoordden dat ze de middelen voor een ander doel hebben ingezet dan de doorlooptijd, wachttijd, brede toegankelijkheid of de kwaliteit van de dienstverlening, dan antwoordden zij relatief het vaakst dat zij de middelen hebben ingezet voor preventie (zeven van de 22 respondenten noemt dit bij de categorie 'anders').

Tabel 3.6 Doelstellingen besteding extra middelen (meerkeuze)

Doelen	Percentage gemeenten (n=77 gem + 14 isd)
Beperken wachttijden	71
Beperken doorlooptijden	48
Vergroten brede toegankelijkheid	48
Verhogen kwaliteit dienstverlening	54
Anders	22

3.2.3 Activiteiten en diensten

Het Rijk gaf gemeenten de keuze om de middelen te besteden aan de volgende activiteiten en/of diensten:

- preventie;
- intake/aanmelding/advies aanpak;
- budgetbegeleiding;

- budgetbeheer;
- minnelijke schuldregelingen;
- nazorg;
- begeleiding voor of tijdens traject.

Aan gemeenten is gevraagd aan te geven voor welke activiteiten en diensten de extra middelen zijn ingezet. De meeste gemeenten hebben de extra middelen ingezet voor intake/aanmelding/advies aanpak schulden (81%). Als zij de middelen hebben ingezet voor andere activiteiten, dan was dit in de minste gevallen om activiteiten te verrichten ten aanzien van nazorg (28%).

In de enquête is ook aan de gemeenten gevraagd of de middelen (ook) zijn ingezet voor nieuwe activiteiten. Ongeveer de helft van de gemeenten geeft aan dat zij dit deed. Vooral preventie is een nieuwe activiteit die met de inzet van extra middelen is opgepakt door de gemeenten.

Tabel 3.7 Besteding extra middelen aan activiteiten/diensten (meerkeuze)

Activiteit/Dienst	Uitbreiding bestaande activiteiten	Nieuwe activiteit/dienst
	% gemeenten (n=77 gem + 14 isd)	% gemeenten (n=36 gem + 9 isd)
Preventie	57	36
Intake/aanmelding/advies aanpak schulden	81	16
Budgetbegeleiding	60	11
Budgetbeheer	68	13
Minnelijke schuldregelingen	58	7
Nazorg	28	18
Begeleiding voor of tijdens traject	54	18
Overig	18	22

Voorbeelden die zijn genoemd waarvoor de extra middelen ook zijn ingezet (antwoordcategorie 'overig') zijn vergroten van de efficiency van het werkproces, het vergroten van de expertise bij ketenpartners en/of het verhogen van de frequentie van overleg met hen.

3.2.4 Wijze waarop extra middelen worden ingezet

Naast vragen over 1) de doelstellingen en 2) de activiteiten en diensten die gemeenten met de extra middelen nastreefden dan wel uitvoerden, zijn er in de enquête ook verdiepende vragen gesteld over de wijze waarop de extra middelen zijn ingezet. In onderstaande tabel 3.8 is alle informatie bij elkaar gezet.

Samengevat zijn de extra middelen relatief het vaakst gebruikt voor de inhuur van (tijdelijk) personeel om de wachttijden te beperken (al dan niet ingehuurd

bij een extern bureau). In mindere mate, maar ook heel frequent hebben gemeenten de extra middelen gebruikt om tijdelijk personeel in te zetten bij andere activiteiten en diensten, zoals begeleiding voor of tijdens het traject en minnelijke schuldregelingen (zie onderstaande tabel). Naast extra personeel zijn de tijdelijke middelen ook veelvuldig ingezet voor het aanpassen van werkprocessen en het ontwikkelen van nieuwe diensten en/of producten. De nieuwe diensten hebben met name betrekking op preventie.

Voor een deel van die diensten en/of producten geldt dat deze zijn ontwikkeld in samenwerking met derden (kolom 'overige organisaties' in onderstaande tabel). Het gaat dan bijvoorbeeld om het realiseren van een gezamenlijke intake met ketenpartners, afspraken over vroegsignalering met woningbouwcorporaties en energiebedrijven en cursussen 'omgaan met geld' uitgevoerd door welzijns- en vrijwilligersorganisaties.

De gemeenten hebben de extra middelen ook ingezet voor twee zaken die ook op een andere manier met de extra middelen zijn gefinancierd: de inzet van vrijwilligers en samenwerking met UWV.

Zoals in de inleiding gemeld en in hoofdstuk 7 uitgewerkt, is er 5 miljoen euro beschikbaar gesteld aan vrijwilligersorganisaties om vrijwilligers in te zetten in het kader van de gemeentelijke schuldhelpverlening. Naast deze middelen hebben gemeenten ook zelf extra middelen die aan hen werden uitgekeerd, ingezet voor de inzet van vrijwilligers.

Net als bij de vrijwilligers komen de extra middelen ook langs twee wegen ten goede aan de samenwerking met UWV. Naast de activiteiten die door UWV worden verricht (zie hoofdstuk 4) hebben gemeenten ook extra middelen ingezet voor (betere) samenwerking. Daarbij gaat het vooral om voorlichting(sbijeenkomsten) op Werkpleinen voor werkcoaches en/of de doelgroep. Andere voorbeelden zijn een gezamenlijk spreekuur en een project om mensen die afhankelijk worden van een uitkering te helpen om met minder geld rond te komen.

Verder geven gemeenten aan de extra middelen ingezet te hebben ten behoeve van samenwerking met andere gemeenten. Hierbij wordt vooral als toelichting gegeven dat in regionaal verband of binnen een gemeenschappelijke regeling wordt gewerkt. In dat verband wordt gewerkt aan nieuwe producten en werkwijzen. Daarnaast krijgt samenwerking ook vorm in bijvoorbeeld deelname aan zorgloketten en door (deels) zaken uit te besteden aan een andere gemeente.

In de onderstaande tabel is per activiteit/dienst (preventie, intake et cetera) aangegeven op welke wijze de middelen zijn ingezet (inzet personeel, aanpassen werkproces, nieuwe product et cetera). De percentages zijn daarmee berekend over de rijen (activiteiten/diensten). Omdat het een meerkeuzevraag betreft tellen de percentages niet op tot honderd.

Tabel 3.8 Wijze waarop extra middelen worden ingezet per activiteit/dienst (meerkeuze), percentages zijn over de rijen

	Inzet extra (tijdelijk) personeel	Aanpassen werkproces	Ontwikkelen nieuwe dienst/product	Middelen algemeen	Samenwerking			Anders
					Andere gemeente	UWV	Overige organisaties	
Preventie (n=44 gem + 8 isd)	39	27	50	12	10	15	58	4
Intake/aanmeld/advies (n=63 gem + 11 isd)	69	31	10	18	11	5	28	10
Budgetbegeleiding (n=48 gem + 7 isd)	46	26	11	18	13	0	31	9
Budgetbeheer (n=56 gem + 6 isd)	55	23	10	19	12	0	26	8
Minnelijke schuldregelingen (n=49 gem + 4 isd)	55	23	4	21	9	0	15	15
Nazorg (n=21 gem + 4 isd)	44	44	36	8	12	0	36	12
Begeleiding voor of tijdens het traject (n=41 gem + 8 isd)	59	35	16	10	10	0	43	4
Overige activiteiten/diensten (n=14 gem + 4 isd)	44	17	11	17	6	11	44	17

In de enquête is aan de respondenten (gemeenten) gevraagd om als verdieping aan te geven hoe bijvoorbeeld de inzet van extra personeel is ingevuld of wat ze hebben gedaan als ze het werkproces hebben aangepast. De onderstaande tabellen geven een overzicht van de invulling die gemeenten hebben gegeven aan de verschillende diensten en/of activiteiten.

Tabel 3.9 Inzet extra (tijdelijk) personeel (n=48 gem + 12 isd) (meerkeuze)

Hoe	%
Aannemen extra tijdelijk personeel	36
Inhuren (personeel van) extern bureau of organisatie	57
Anders, namelijk	10
<i>Interne invulling (doorstroom, uitbreiden uren zittend personeel)*</i>	12
<i>Meer uren inkopen bij uitvoerder shv of ketenpartners*</i>	10

* Op basis van hercodering 'Anders, namelijk'.

Tabel 3.10 Aanpassen werkproces (n=31 gem + 8 isd) (meerkeuze)

Hoe	%
Intake niet bij loket, maar inloopspreekuur	28
Intake direct bij aanmelding, losgekoppeld van het verdere werkproces	26
Specialisatie op doelgroepen (bijvoorbeeld WWB-cliënten, dak- en thuislozen)	13
Bepaalde groepen niet zelf in behandeling nemen, maar doorverwijzen naar andere partij, zoals maatschappelijke dienstverlening	31
Inzetten formulierenbrigade/vrijwilligers/andere partij om schuldenaren te ondersteunen bij ordenen papieren en aanvragen voorzieningen	36
Dienstverlening op locatie (bijvoorbeeld in buurthuis, of 'rijdend gemeentehuis')	18
Vereenvoudigen intake	31
Verruimen openingstijden	15
Anders, namelijk	43*

* De antwoorden zijn zeer divers, waardoor categorisering niet mogelijk is. Enkele voorbeelden zijn een bredere intake, aanscherpen quickscan, meer zelf doen en minder uitbesteden en stroomlijnen doorverwijzing door partner in zorgnetwerk.

Tabel 3.11 Ontwikkelen nieuwe dienst/product (n=28 gem + 8 isd) (meerkeuze)

Hoe	%
Training e/o inzet vrijwilligers	42
Training e/o formulierenbrigade	33
Groepsvoorlichting	28
Anders, namelijk	8
<i>Preventie/voorlichting*</i>	22
<i>Budgetbeheer/budgettering/budgetcoach*</i>	17
<i>Nazorg*</i>	11

* Op basis van hercodering 'Anders, namelijk'.

Tabel 3.12 Middelen algemeen (n=15) (meerkeuze)

Hoe	%
Aanschaf software	11
Andere locatie	37
Training medewerkers	5
Anders, namelijk**	53
<i>Extra werkzaamheden/kosten als gevolg extra toeloop*</i>	26

* Op basis van hercodering 'Anders, namelijk'.

** Het gaat om tien respondenten, zij noemen onder andere voorlichting en inzet van personeel.

4 MAATREGEL 1: UWV EN PREVENTIE

4.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel

Een Werkplein is een vindplaats van mensen die te maken krijgen met een achteruitgang van het inkomen. Door op Werkpleinen informatie te verstrekken en mensen door te verwijzen, kunnen (problematische) schuldsituaties worden voorkomen of vroegtijdig worden opgepakt. Om hier invulling aan te geven, heeft SZW hiervoor € 3.164.000⁸ aan UWV ter beschikking gesteld.

4.2 De inzet van extra middelen

UWV en preventie

UWV heeft in re-integratietrajecten te maken met klanten die schulden hebben of waarbij schulden ontstaan. Het hebben van schulden is een belemmering voor participatie en op grond daarvan een risicofactor voor een succesvolle re-integratie. Vanuit haar ambitie om belemmeringen voor participatie en re-integratie weg te nemen, ziet UWV voor zichzelf een rol weggelegd om (problematische) schuldsituaties vroegtijdig te signaleren. Zodra het UWV een (problematische) schuldsituatie constateert, verwijst zij de betrokkene door. Het UWV is niet een partij die zelfstandig schuldhulpverlening biedt. Daarvoor zijn gemeenten verantwoordelijk.⁹

Tegen deze achtergrond is schuldpreventie de belangrijkste activiteit die het UWV uitvoert in het kader van schuldhulpverlening. UWV zet hiervoor voorlichtingsactiviteiten in en op de Werkpleinen worden mensen (die met inkomensachteruitgang worden geconfronteerd) in een vroeg stadium van informatie voorzien en zij worden zo nodig doorverwezen naar (gemeentelijk) schuldhulpverlening. Bij dit laatste ligt een taak voor de werkcoaches van UWV.

Op de Werkpleinen waren er al voor de inzet van de extra middelen activiteiten in het kader van schuldpreventie en samenwerking tussen UWV en gemeenten. Globaal wordt op drie manieren invulling gegeven aan samenwerking rondom schuldenproblematiek¹⁰:

- samenwerking met uitvoerders van schuldhulpverlening (47% van de vestigingen);
- samenwerking met gemeenten (32% van de vestigingen). Dit heeft vooral betrekking op het doorverwijzen van UWV-cliënten naar de gemeente;

⁸ In 2009 1.154.000 euro, 2010: 1.175.000 euro en in 2011 835.000 euro.

⁹ Hiervoor zijn ook extra middelen beschikbaar gesteld.

¹⁰ Deze resultaten zijn gebaseerd op de webenquête onder vestigingsmanagers.

- aanwezigheid van een loketfunctie op het Werkplein (32% van de vestigingen). Bij de loketfunctie gaat het om bijvoorbeeld een budgetloket of een jongerenloket waarbij schuldengerelateerde vragen kunnen worden gesteld en een budgetadviescentrum.

Inzet extra middelen

Voor de inzet van de extra middelen zijn twee doelstellingen geformuleerd:

- preventie: klanten zo goed mogelijk informeren zodat (problematische) schulden kunnen worden voorkomen;
- mensen met problematische schulden actief doorverwijzen naar het juiste loket voor schuldhulpverlening.

In hoofdlijnen bestaat het projectvoorstel van UWV uit twee thema's. Ten eerste communicatie en voorlichting aan cliënten en professionals. Ten tweede ondersteuning aan werkcoaches in de vorm van een training. Deze vindt plaats op de Werkpleinen. In de volgende paragraaf zijn beide thema's verder uitgewerkt.

UWV monitort de voortgang van de activiteiten en de besteding van de extra middelen met behulp van projectrapportages of maandelijkse beheerdocumenten en maandrapportages. UWV rapporteert over de voortgang aan SZW via reguliere tertaalrapportages.

4.3 De besteding van extra middelen

4.3.1 Communicatie en voorlichting

Cliënten

Het UWV heeft de toegekende middelen ingezet om materiaal te ontwikkelen waarmee cliënten rechtstreeks worden geïnformeerd over de mogelijkheden voor hulp bij financiële problemen.¹¹ Hiervoor worden de volgende kanalen gebruikt: internet, telefonie, post en bezoek.

Op het moment van informatieverzameling voor deze monitor waren de teksten op internet gescreend en aangepast. Daarbij is speciale aandacht besteed aan het inbouwen van links naar sites als 'Bereken uw recht' en 'Blijf positief'. Daarnaast zijn links opgenomen naar onderdelen van Nibud, om de klant te ondersteunen met een financiële checklist en een werkloosheidsberekentool.

De bestaande brochure 'Hiervan kan ik niet rondkomen' wordt aangevuld en een flyer 'Regelhulp' wordt verzonden naar eenoudergezinnen (70% op of onder 'laag inkomen') en zelfstandigen die (tijdelijk) weinig inkomen hebben.

¹¹ Dit wordt ontwikkeld door Klant en Services.

Eind oktober 2010 wordt de ontwikkeling van de informatieverstrekking afgerond. Ook is er in het kader van communicatie een start gemaakt met een belteam, waar mensen (ook) terecht kunnen met vragen over het thema rondkomen.

Professionals

Communicatie en voorlichting worden ook ingezet als middel voor deskundigheidsbevordering van de eigen professionals. UWV besteedt daarbij speciaal aandacht aan de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden. Bestaande lokale initiatieven worden gebundeld tot een 'toolkit'. Voorbeelden van lokale initiatieven zijn Nibud-adviespunt op Werkplein Enschede en financiële loketten Friesland (PING). De toolkit zal worden aangeboden aan de werkpleinen.

4.3.2 Training 'Herkennen van schulden'

De training 'Herkennen van schulden' is in 2009 ontwikkeld voor werkcoaches en is gericht op het herkennen van schuldenproblematiek. De werkcoaches krijgen extra training om signaleren van schulden en doorverwijzen naar schuldhulpverlening in de integrale dienstverlening mee te nemen over het signaleren van schuldenproblematiek bij cliënten. Het beoogde doel van de training is dan ook:

- de werkcoach in staat stellen om de risico's en probleemsituaties te herkennen;
- dat de werkcoach effectief kan doorverwijzen bij een risico of probleem.

Het trainingsmateriaal is landelijk verstrekt. Daarbij is aan de vestigingen meegegeven dat het van belang is dat het trainingsmateriaal wordt aangevuld met lokale informatie over de gemeentelijke regelingen en samenwerkingsafspraken. Eveneens is de wens uitgesproken dat warme overdracht plaatsvindt. In het overleg met de districtsmanagers is de training toegelicht en de vestigingsmanagers zijn hierover bericht via het WERKbericht.¹² Voor de trainers zijn op regionaal niveau in juni 2010 vijf bijeenkomsten georganiseerd waar het materiaal is overhandigd en toegelicht. De vestigingen (in totaal 100) beslissen wie de training op de vestiging gaat verzorgen.¹³ De vestigingsmanagers geven via een monitortrapportage een terugkoppeling over de inspanningen die zijn geleverd en hoeveel werkcoaches daarmee zijn bereikt. In de volgende paragraaf is op basis van de webenquête onder vestigingsmanagers de stand van zaken omtrent de training beschreven.

Elke gemeente heeft zijn eigen beleid wat betreft schuldhulpverlening en minimabeleid. In de praktijk kan dit betekenen dat de werkcoaches op de hoogte moeten zijn van verschillende gemeenten, waarbij niet alleen het beleid en de uitvoering per gemeente kunnen verschillen, maar ook afspraken

¹² WERKbericht. Berichten voor vestigingsmanagers en districtmanagers. Week 20.

¹³ Daarbij kan worden gedacht aan een AKI, een mentor of een senior werkcoach.

wat betreft doorverwijzen. De respondenten van de webenquête geven aan dat de werkcoaches gemiddeld met vier gemeenten werken.

4.4 Gerealiseerde effecten

De resultaten zijn gebaseerd op de webenquête die is uitgezet onder de UWV vestigingsmanagers (zie voor meer informatie bijlage 2).

Uitroltraining

Zoals in de vorige paragraaf is beschreven, zijn in juni 2010 de train-de-trainer bijeenkomsten gehouden. In oktober 2010 is een duidelijke start gemaakt met het uitrollen van de training op de vestigingen. Op 34 procent van de vestigingen is dan de training aan de werkcoaches gegeven (17 van de 51). Op deze vestigingen is naar schatting driekwart van de werkcoaches getraind. Bij negen van de zeventien is de training in samenwerking met gemeenten gedaan of organisaties als maatschappelijk werk en de Kredietbank/Stadsbank.

Op de overige vestigingen moet de training nog worden gegeven. Zestien van de 51 vestigingsmanagers (30% procent) geeft aan dat de training nog dit jaar zal plaatsvinden en achttien van de 51 vestigingsmanagers geeft aan dat dit op een later moment zal plaatsvinden. De belangrijkste redenen om de training (nog) niet uit te zetten, is dat het nog geen prioriteit heeft en dat er onvoldoende tijd is om de training te laten plaatsvinden. Bij ongeveer de helft van de vestigingen (14 van de 34) waarbij de training nog niet is gegeven, zijn plannen om de training in samenwerking met andere organisaties te ontwikkelen of uit te voeren. Daarbij zijn met name de gemeente en de Kredietbank/Stadsbank genoemd.

Inhoud van de training en effecten van de training

De groep respondenten die antwoord kan geven op vragen over de inhoud en de effecten van de training bestaat uit zeventien respondenten. Dit aantal is te laag om hier over uitvoerig te rapporteren. Daarnaast geven respondenten aan dat het nog te vroeg is om over effecten van de training te kunnen spreken. De volgende bevindingen moeten dan ook met bovengenoemde kanttekeningen worden gelezen. We zetten enkele bevindingen op een rij:

- veertien van de zeventien vestigingen geven aan dat het trainingsmateriaal is aangevuld met lokale informatie over schuldhulpverlening en overige gemeentelijke voorzieningen;
- alle zeventien vestigingen geven aan dat in de training expliciet aandacht is besteed aan het maken van (aanvullende) afspraken met gemeenten met betrekking tot doorverwijzen, overdracht en/of volgen van de voortgang;
- zeven van de zeventien vestigingen hebben afspraken gemaakt over het uitwisselen van informatie en vijf over vaste contactpersonen; bij elf vestigingen worden deze afspraken door de werkcoaches gemaakt

- tien van de zeventien vestigingsmanagers zijn van mening dat de afspraken hebben geleid tot een meer effectieve doorverwijzing; en negen van de zeventien zijn van mening dat dit heeft geleid een groter bereik van de potentiële doelgroep;
- veertien van de zeventien vestigingsmanagers menen dat de werkcoaches door de training beter in staat zijn om risico's en probleemsituaties te herkennen en om effectief door te verwijzen;
- de vestigingsmanagers vinden het moeilijk om een inschatting te geven hoeveel cliënten (problematische) schulden worden gesignaleerd en worden doorverwezen.

5 MAATREGEL 2: OPVANG VAN EXTRA BEROEP OP SCHULDHULPVERLENING DOOR GEMEENTEN

5.1 Inleiding

De analyses in deze paragraaf hebben betrekking op de gemeenten die de tijdelijke middelen (voor een deel) ook echt als een extra hebben ingezet voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Dit betreft 77 individuele gemeenten en veertien isd-en.

5.2 Doel en beoogde resultaten van de maatregel

De economische crisis leidt er naar verwachting toe dat het beroep op de minnelijke schuldhulpverlening toeneemt. Om de toeloop op te vangen en de effectiviteit en efficiency te vergroten, kunnen de gemeenten met de extra middelen onder meer het volgende realiseren:

- Opvang van de extra toeloop op de schuldhulpverlening.
- Het realiseren of in stand houden van de brede toegankelijkheid van de schuldhulpverlening. Dit is extra van belang in verband met de toestroom van nieuwe groepen naar de schuldhulpverlening als gevolg van de economische crisis.
- De beperking van de wacht- en doorlooptijden. Het streven is daarbij nadrukkelijk om de wachttijd te beperken tot maximaal vier weken, zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor de lengte van de doorlooptijd.

5.3 Gerealiseerde effecten

De extra maatregelen zijn onder meer in het leven geroepen om de gevolgen van de economische crisis het hoofd te kunnen bieden. De verwachting was dat het aantal mensen met (problematische) schulden als gevolg van de crisis zou stijgen, waardoor ook toename te verwachten viel voor het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening.

Uit de webenquête blijkt dat tachtig procent van de gemeenten in 2010 te maken heeft gehad met een stijging van het aantal aanmeldingen schuldhulpverlening ten opzicht van dezelfde periode in 2009. De stijging is gemiddeld 25 procent en varieert van drie tot honderd procent.

Verder is sprake van een verandering in de aard van de aanmeldingen. Ruim twee derde (71%) geeft aan dat de aard is veranderd, waarbij de meesten aangeven dat de aanmeldingen complexer (92%) zijn geworden. Daarnaast

zijn de aanmeldingen vaker urgent (66%), dat wil zeggen dat er sprake is van een dreigende acute crisis.

5.3.1 Wachttijden

In aansluiting op het eerdere onderzoek¹⁴ naar wacht- en doorlooptijden zijn gemeenten in het kader van deze monitor ook gevraagd naar de ontwikkelingen ten aanzien van de wacht- en doorlooptijden.

In dit onderzoek is de definitie van wachttijden uit het eerdere onderzoek gehanteerd. Onder wachttijd wordt de periode verstaan tussen aangemelde registratie van de cliënt bij de schuldhulpverlening en het eerste intakegesprek met de schuldhulpverlener. In het onderzoek zijn de gemiddelde wachttijden per gemeente berekend. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de situatie op 1 januari 2010.

Tabel 5.1 Gemiddelde standaardwachttijd per gemeente in kalenderdagen 1 januari 2010

Gemeentegrootte	Gemiddeld aantal kalenderdagen
Tot 20.000	27
20.000 tot 50.000	27
50.000 tot 100.000	49
100.000 tot 300.000	51
G4	43
Totaal	32

Bron: Panteia (2010) *Wachttijden voor schuldhulpverlening bij gemeenten. Quickscan*

Voor 84 procent van de gemeenten die de webenquête hebben ingevuld, was het beperken van de wachttijden een doel in het kader van schuldhulpverlening. Van hen heeft 80 procent hiervoor (een deel van) de extra middelen ingezet. De gemeenten die aangaven niet in te zetten op het verkorten (16 procent) van de wachttijden gaven aan dat de wachttijden al beperkt waren of dat er geen sprake was van een onwenselijke situatie.

Gemeenten hebben bij het invullen van de enquête moeite gehad om aan te geven hoeveel kalenderdagen de wachttijd in januari 2010 en in oktober 2010 bedroeg. De webenquête heeft op dit punt relatief weinig gegevens opgeleverd. Daarom kan geen uitspraak worden gedaan over de ontwikkeling van wachttijden in kalenderdagen bij gemeenten.

Wel kan op basis van de resultaten van de webenquête een globaal beeld worden geschetst van de ontwikkeling van de wachttijden. Ongeveer de helft van de gemeenten (51%) geeft aan dat de gemiddelde wachttijd in het najaar van 2010 korter is dan aan het begin van dit jaar. Bij een kwart van de

¹⁴ Panteia (2010) *Wachttijden voor schuldhulpverlening bij gemeenten. Quickscan*

gemeenten (23%) is de wachttijd ongeveer gelijk gebleven. Een vijfde van de gemeenten (18%) geeft aan dat de gemiddelde wachttijd langer is geworden.

Op de vraag wat de invloed is geweest van de extra middelen op de wachttijden geven de gemeenten eensgezind antwoord. Driekwart van de gemeenten die de extra middelen hebben ingezet voor het beperken van de wachttijden geven aan dat de wachttijden hierdoor redelijk tot sterk zijn gedaald (en als ze niet zijn gedaald, dan hebben ze bijgedragen aan het voorkomen van het verder oplopen van wachttijden).

5.3.2 Doorlooptijden

Evenals in het eerdere onderzoek is in deze monitor gevraagd naar de doorlooptijden. Voor een definitie van doorlooptijden is ook hier aangesloten bij het onderzoek naar wachttijden¹⁵

Uit de monitor blijkt dat ruim de helft van de gemeenten probeert de doorlooptijden te verkorten. Ruim twee derde van hen heeft hiervoor de extra middelen ingezet. De meest genoemde reden om niet op het beperken van de doorlooptijden in te zetten is om dat deze al beperkt genoeg waren. Daarnaast wordt ook als reden genoemd (10%) dat hiervoor onvoldoende middelen beschikbaar zijn.

Gemeenten hebben moeite gehad om de vraag uit de webenquête naar de gemiddelde doorlooptijd in kalenderdagen te beantwoorden. De resultaten van de webenquête bieden daardoor onvoldoende houvast om uitspraken te doen over het effect dat de tijdelijke middelen hebben gehad op de doorlooptijden.

5.3.3 Brede toegankelijkheid

Iets minder dan de helft van de respondenten (44 procent) geeft aan in het algemeen te hebben ingezet op brede toegankelijkheid. Twee derde van hen heeft hier de extra middelen voor gebruikt. Met name jongeren hebben de aandacht van gemeenten. Maar ook groepen met een hoger inkomen en zelfstandigen zonder personeel zijn door een deel van de gemeenten als nieuwe doelgroep opgepakt. Andere voorbeelden die zijn genoemd bij 'anders, namelijk' zijn mensen met schulden bij nutsbedrijven en/of zorgverzekeraars en gezinnen met meerdere problemen.

¹⁵ Panteia (2010) Wachttijden voor schuldhulpverlening bij gemeenten. Quickscan

Tabel 5.2 Inzet op brede toegankelijkheid en nieuwe doelgroepen (n=34 gem + 6 isd) meerkeuze

Nieuwe doelgroepen	Percentage
Zelfstandigen zonder personeel	20
Zelfstandigen met personeel	7
Groepen met een hoger inkomen	23
Jongeren	43
Verslaafden/dak- en thuislozen	10
Anders	30
<i>Alle inwoners/burgers met inkomensterugval*</i>	20
<i>WWB-cliënten*</i>	10

* Op basis van hercodering 'Anders, namelijk'.

De belangrijkste reden om niet in te zetten op brede toegankelijkheid, is dat er al sprake was van brede toegankelijkheid.

23 van de veertig gemeenten die de middelen hebben ingezet om de brede toegankelijkheid te waarborgen, geven aan dat het nog te vroeg is om te kunnen beoordelen waar de middelen toe hebben geleid. Twaalf van de veertig gemeenten geven aan dat zij naar schatting wel (een deel van) de nieuwe doelgroepen hebben kunnen bereiken. Negentien van de veertig gemeenten geven aan de resultaten zelf te monitoren.

5.3.4 Kwaliteit van de dienstverlening

Ongeveer twee derde van de gemeenten (63 procent) geeft aan dat zij inzetten op het vergroten van de kwaliteit van de dienstverlening. Van hen heeft ongeveer twee derde hiervoor de extra middelen ingezet.

De belangrijkste reden om niet in te zetten op de kwaliteit van de dienstverlening is dat deze als voldoende wordt beschouwd.

Van de gemeenten die de extra middelen hebben ingezet om de kwaliteit te vergroten, geeft de helft aan dat het nog te vroeg is om te kunnen beoordelen of een verbetering van de kwaliteit is gerealiseerd. Op dit moment kan daarom ook nog geen oordeel worden gegeven over het effect van de tijdelijke middelen op de kwaliteit van de dienstverlening.

Van alle gemeenten die hebben ingezet op de kwaliteit van de dienstverlening – al dan niet met de inzet van de tijdelijke middelen – zegt ongeveer zestig procent de resultaten te monitoren.

5.3.5 Afspraken met UWV over samenwerking

Ongeveer tien procent van de respondenten geeft aan dat zij extra middelen hebben gebruikt voor (het verbeteren van de) samenwerking met UWV. Voorbeelden van samenwerking met UWV waarvoor de extra middelen zijn ingezet, zijn een gezamenlijk spreekuur, een preventieproject voor mensen die afhankelijk worden van een uitkering na ontslag en het maken van voorlichting en foldermateriaal over schuldhelpverlening en minimavoorzieningen.

Het voorgaande heeft betrekking op nieuwe initiatieven. Op de vraag of er al sprake was van samenwerking rondom de uitvoering van schuldhulpverlening, gaf ongeveer 24 procent van de respondenten aan dat zij al samenwerkten met UWV en had 39 procent al doorverwijzingsafspraken en 29 procent had al overdrachtsafspraken. De inzet van deze middelen sluit aan op de activiteiten die UWV zelf verricht op basis van de extra middelen (zie hoofdstuk 4).

De gemeenten die op basis van de tijdelijke middelen afspraken hebben gemaakt met UWV (doorverwijzen en overdracht) geven aan dat het nog te vroeg is om te kunnen beoordelen of vaker is voorkomen dat mensen problematische schulden krijgen en/of dat dit heeft geleid tot extra aanmeldingen.

5.4 Duurzaamheid van de resultaten

Ongeveer de helft van de gemeenten (45 procent) verwacht dat bepaalde activiteiten/diensten worden stopgezet als de extra middelen in 2012 aflopen. Een vijfde van de gemeenten geeft aan dat bepaalde werkwijzen worden stopgezet. Slechts zeven procent verwacht dat het stopzetten van de extra middelen in 2012 geen consequenties zal hebben. De extra middelen zijn ook gebruikt voor blijvende aanpassingen die na invoering geen geld meer kosten. Hierbij valt onder meer te denken aan aanpassingen van het werkproces. Daarnaast geeft een deel van de gemeenten aan dat zij verwacht dat de wachttijden zullen toenemen als de extra middelen worden stopgezet.

6 MAATREGEL 3: VERBETEREN VAN DE EFFECTIVITEIT

6.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel

In verband met de economische crisis hebben gemeenten te maken met een grotere toeloop op schuldhulpverlening. Ook los daarvan is een kwalitatief goed aanbod essentieel. Deze maatregel is erop gericht gemeenten te ondersteunen bij de verbetering van de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en daarmee ook bij implementeren van onderdelen van het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening. Voor deze maatregel is € 10 miljoen gereserveerd; €5 miljoen voor 2010, en €5 miljoen voor 2011.

6.2 Gerealiseerde producten

6.2.1 Toekomstverkenning schuldhulpverlening

Met subsidie van het ministerie van SZW hebben VNG, Divosa, NVVK en MO-groep Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening de Toekomstverkenning Schuldhulpverlening: strategische keuzes voor gemeenten, samengesteld. Deze toekomstverkenning geeft wethouders, gemeenteraadsleden en managers van sociale diensten inzicht en achtergrondinformatie over de (complexiteit) van de schuldhulpverlening. Het geeft een overzicht van de beleidskeuzes die gemeenten kunnen maken en daarmee handvatten voor het realiseren van een effectief en betaalbaar aanbod van schuldhulpverlening. De Toekomstverkenning is verspreid onder alle gemeenten en aan gemeenten gelieerde schuldhulpverleningsorganisaties.

6.2.2 Toolkit preventie

Preventie wordt één van de onderwerpen waaraan gemeenten volgens het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening aandacht moeten besteden. Om gemeenten te ondersteunen bij het formuleren en uitwerken van preventiebeleid heeft het ministerie van SZW een financiële bijdrage geleverd aan het platform Centiq, Wijzer in geldzaken voor de totstandkoming van een Toolkit preventie gemeenten. Met deze Toolkit worden gemeenten ondersteund bij het maken van strategische keuzes en het ontwikkelen van beleid gericht op het voorkomen van problematische schulden en het stimuleren van financiële zelfredzaamheid onder haar burgers. Via een concreet stappenplan kunnen gemeenten een concreet preventieplan uitwerken. Tevens wordt een database ontwikkeld die gemeenten zal voorzien van materiaal, instrumenten en best practices op het gebied van schuldpventie.

6.2.3 Voorbereiding ondersteuning in 2011

Het zwaartepunt van de ondersteuning zal in 2011 komen te liggen. Voor deze ondersteuning geldt een aantal uitgangspunten:

- het kader van het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening en de verbetering van de effectiviteit is leidend;
- centraal staat de behoefte van gemeenten;
- er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaand materiaal en de aanwezige kennis en expertise bij gemeenten zelf.

Er is een externe kwartiermaker aangetrokken die tot eind 2010 als taak heeft het uitvoeren van de behoefte-inventarisatie en het voorbereiden van het implementatieplan 2011.

De behoefte-inventarisatie heeft een breed palet aan thema's opgeleverd:

- visievorming en integrale beleidsontwikkeling;
- informatiebeleid en ICT;
- samenwerking in de keten (inclusief schuldeisers);
- inzicht in maatschappelijke kosten en baten;
- juridische aspecten;
- inzicht in aard en omvang van de (potentiële) doelgroep;
- regie en sturing / zelf doen of uitbesteden;
- aanpassing organisatie en werkprocessen.

De nadere invulling van de ondersteuning vindt plaats in afstemming met gemeenten en de aan de gemeentelijke schuldhulpverlening gelieerde partijen. Handreikingen, tools, best-practices, expert- en regiobijeenkomsten en voorlichting kunnen deel uitmaken van de ondersteuning.

7 MAATREGEL 4: MOTIE ORTEGA – MARTIJN C.S. OM VRIJWILLIGERS IN TE ZETTEN

7.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel

In steeds meer gemeenten spelen vrijwilligers een rol bij de uitvoering van de schuldhulpverlening. Zij bieden ondersteuning die varieert van het op orde brengen van papieren en budgetbegeleiding tot het gedeeltelijk afnemen van intakes of het geven van voorlichting. Het wordt breed erkend dat vrijwilligers een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van schuldhulpverlening. Zij ontlasten de professionele schuldhulpverleners en er zijn schuldenaren die een vrijwilliger als laagdrempeliger ervaren dan een professional.

Naast de toegevoegde waarde zijn er bij de inzet van vrijwilligers echter ook knelpunten. Vrijwilligers beschikken niet altijd over voldoende kennis en vaardigheden. Zij kennen de sociale kaart niet altijd goed genoeg, hebben soms moeite om voldoende afstand te houden tot hun cliënten en weten niet altijd goed genoeg wanneer ze een schuldenaar moeten doorverwijzen naar de professionele schuldhulpverlening.

Om vrijwilligers op weg te helpen een volwaardigere plek in te nemen bij de uitvoering van gemeentelijke schuldhulpverlening, heeft de Tweede Kamer op 13 oktober 2009 een motie van het lid Ortega-Martijn¹⁶ aangenomen. Hierin wordt de regering gevraagd extra middelen ter beschikking te stellen aan landelijke vrijwilligersorganisaties, zodat deze projecten kunnen starten die het ondersteunende 'werk' van vrijwilligers bij schuldhulpverlening bevorderen en daarmee de effectiviteit van schuldhulpverlening verbeteren.

Veertien organisaties hebben op uitnodiging van SZW projectvoorstellen ingediend. Deze projecten kennen een looptijd van 1 augustus 2010 tot 31 juli 2011.

De veertien organisaties die zijn uitgenodigd om een projectvoorstel in te dienen, hebben allemaal een subsidie toegekend gekregen. De organisaties die een subsidie kregen zijn Anbo, Humanitas, Ihsan, Kerk in Actie, Leger des Heils, Nibud, Rode Kruis, Stichting Christelijke Schuldhulppreventie, Vincentiusvereniging en Vluchtelingenwerk. Omdat Kerk in Actie de subsidieaanvraag heeft ingediend namens een projectalliantie waarin verschillende organisaties deelnemen, is het aantal organisaties dat formeel subsidie kreeg lager dan veertien. Kerk in Actie werkt in de projectalliantie samen met het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad, de Evangelische Alliantie, PCOB en de Samen Kerk In Nederland.

¹⁶ Kamerstukken II, 2009-2010, 24515 nr. 166.

7.2 Gerealiseerde effecten

7.2.1 Met de subsidie worden verschillende doelen nagestreefd

De organisaties die de zogenaamde Ortegasubsidies ontvingen, streven daar allemaal mee na om vrijwilligers een volwaardigere plek te geven in de uitvoering van de schuldhulpverlening. Wanneer de doelstellingen in de verschillende subsidieaanvragen naast elkaar worden gelegd, is te zien dat zij onderling wel verschillende accenten leggen. Veelvoorkomende doelstellingen zijn:

- het vergroten van het bereik van vroegsignalering;
- het voorkomen van problematische schuldsituaties en/of terugval;
- het vergroten van het aantal en kwaliteit van doorverwijzingen naar reguliere schuldhulpverlening;
- het vergroten van de kwaliteit en competenties van de vrijwilligers;
- mensen met (dreigende) financiële problemen ondersteuning bieden om hun financiën op orde te krijgen of te houden.

Veelvoorkomende activiteiten die de vrijwilligersorganisaties gaan uitvoeren om bovenstaande doelstellingen te realiseren, zijn:

- nagaan over welke competenties de vrijwilligers moeten beschikken en nagaan in welke mate deze aanwezig zijn;
- het ontwikkelen van training om de eigen vrijwilligers te trainen;
- het begeleiden van vrijwilligers bij de uitvoering van hun werkzaamheden;
- het bieden van zogenaamde 'maatjes- of buddyondersteuning';
- Het bieden van thuisadministratie.

Om ervoor te zorgen dat de resultaten van de subsidieprojecten ook overdraagbaar zijn, houdt het ministerie 125.000 euro apart om de ervaringen te bundelen en te verspreiden.

7.2.2 De organisaties zijn volop bezig

Het is nog te vroeg om nu al resultaten te presenteren. De betreffende organisaties zijn afgelopen augustus van start gegaan en hebben tot aankomende juli de tijd om de projecten af te ronden. De eerste signalen over de uitvoering van de projecten is dat leden van de betreffende organisaties enthousiast zijn over de projecten maar dat het tegelijkertijd (voor een aantal organisaties) best lastig is om in de context van een organisatie die draait op vrijwilligers te sturen op de doorlooptijd die de subsidie biedt (augustus 2010 – juli 2011).

8 MAATREGEL 5: AMENDEMENT SPEKMAN C.S.: BEVORDERING PREVENTIE EN INTEGRALE SCHULDHULPVERLENING

8.1 Doel en beoogde resultaten van de maatregel

Met het amendement Spekman c.s. wordt beoogd schuldhulpverlening een extra impuls te geven als onderdeel van buurtdiensten. Het amendement bepaalt dat initiatieven moeten worden opgezet die integrale schuldhulpverlening en preventie op gemeentelijk, wijk- en buurtniveau bevorderen. Daarbij kan waar mogelijk ook worden gebruikgemaakt van de inzet van vrijwilligers. In het amendement wordt een relatie gelegd met het amendement van het lid Wolbert c.s.¹⁷ over het concept van kleinschalige buurtdiensten in de Wet maatschappelijke ondersteuning.

In totaal is 4 miljoen euro van de bestaande begrotingsgelden van SZW beschikbaar gesteld voor de uitvoering van dit amendement. De middelen voor de uitwerking van het amendement Spekman c.s. zijn via het gemeentefonds aan de betrokken gemeenten ter beschikking gesteld.

Twintig gemeenten hebben serieuze interesse getoond om uitwerking te geven aan het amendement. Uiteindelijk heeft dit geleid tot vijftien gehonoreerde voorstellen van vijftien gemeenten.

8.2 Overzicht pilots

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de pilots die de vijftien gemeente uitvoeren.

¹⁷ Kamerstukken II, 2008-2009, 31700 XVI, nr. 35.

Tabel 8.1 Overzicht pilots

Gemeente	Inhoud	Budget
Alkmaar	Impuls geven aan – en een basis leggen voor – de begeleiding van de klant naar de juiste hulpverlenende instantie(s).	211.800
Amersfoort	Fatsoen met je poen! ontwikkelen preventieve aanpak voor jongeren met (lichte) verstandelijke beperking.	80.000
Amsterdam	Verbinden van informele netwerken met gemeentelijke en reguliere netwerken. Vergroten van deskundigheid van de organisaties en Eerste Hulp Bij Schulden.	380.000
Arnhem	Laagdrempelige en zichtbare dienstverlening (BAC-fietsconcept). Ontwikkelen indicatoren vroegsignalering en selectie methodiek.	215.000
Den Haag	Creëren laagdrempelig aanbod budgetadvies, budgetbegeleiding en advisering gemeentelijke voorzieningen. Training en ondersteuning vrijwilligers 'Weet wat je besteedt' en budgetmiddagen.	46.000
Deventer	Ontwikkelen samenwerkingsstructuur met woningbouwcorporaties en maatschappelijke en hulpverlenende instanties voor alle stadia van het schuldhulpverleningsproces. Uitbreiden netwerk vroegsignalering. Rol vrijwilligers in nazorg.	225.000
Dordrecht	Twee projecten laagdrempelige hulpverlening 'Leren administreren' onder begeleiding van vrijwilligers en combinatie van materiele en schuldhulpverlening 'Weggeefproject'.	218.900
Eindhoven	Preventie Informatie Team. Vergroten gebruik minimaregelingen, proactieve benadering van bewoners (huisbezoek), onderzoek en voorlichting.	310.000
Enschede	Vrijwilligersproject ondersteuning thuisadministratie. Realiseren één voordeur (centraal meldpunt) voor hulpaanbod.	278.000
Groningen	Vergroten bewustwording met specifieke aandacht voor jongeren. Opzetten van een campagne, deskundigheidsbevordering vrijwilligers, spreekuur integrale schuldhulpverlening in de wijk.	125.000
Leeuwarden	Ontwikkelen model en methodiek integrale aanpak schuldhulpverlening in buurt.	230.000
Maastricht	Pro-actieve benadering van ex-gedetineerden met de inzet van vrijwilligers. Spreekuur tijdens detentie, ondersteuning van gedetineerden door vrijwilligers, training vrijwilligers.	71.310
Nijmegen	Uitbreiding van integrale dienstverlening en aansluiten bij aanwezige wijkteam specifiek gericht op multiprobleemgezinnen. Inzet van schuldhulpverleners en vrijwilligers ten behoeve van financiële rust en toeleiding naar minnelijke schuldregeling of WSNP-traject.	213.505
Rotterdam thuisadministratie	Realiseren van betere samenwerking tussen maatschappelijke en publieke organisaties. Naast ondersteuning van burgers bij financiële administratie wordt geëxperimenteerd met met de inzet en professionalisering van vrijwilligers en buurtwinkels.	564.000
Utrecht	Creëren van laagdrempelige hulpverlening' budgetadviezen in de wijk'. Verbintenis met optimaliseren gebruik voorliggende voorzieningen en actieve doorverwijzing naar juiste instanties	400.188
TOTAAL		3.568.703

In totaal is ongeveer 3,5 miljoen euro toegekend aan de pilots. Het gemiddelde toegekende bedrag is €237.914. De variatie in de toegekende bedragen is groot en varieert van 47.000 tot 564.400 euro.

8.3 Gerealiseerde effecten

8.3.1 Met de subsidie worden verschillende doelen nagestreefd

De pilots hebben als doel dat buurtdiensten of hulpverleners in de wijken en gemeenten op adequate en efficiënte wijze hulp kunnen bieden aan personen die in de buurt wonen en die problematische schulden hebben of dreigen te krijgen. De Spekmangemeenten hebben daarbinnen ieder hun specifieke aandachtspunten en doelen geformuleerd. Het gaat onder meer om de volgende doelstellingen:

- het verlagen van de drempels van schuldhulpverlening;
- het voorkomen van problematische schuldsituaties;
- het uitbreiden, verbreden en verbinden van informele netwerken met gemeentelijke en formele netwerken;
- afstemming en samenwerking met partners in het veld;
- ontwikkeling van een preventieve aanpak en vergroten van het bereik van vroegsignalering (instrumenten, werkwijze);
- het vergroten van de kwaliteit en competenties voor het signaleren van schulden en toeleiding naar schuldhulpverlening van zowel professionals als vrijwilligers;
- het bevorderen van de (financiële) zelfredzaamheid van bewoners.

Ook in de (wijkgerichte) doelgroepen leggen de Spekmangemeenten verschillende accenten. Doelgroepen die zijn benoemd in de projecten zijn onder andere:

- inwoners met armoedeproblematiek en/of problematische schulden;
- jongeren met een beperking;
- huurders met recent ontstane huurschuld;
- informele organisaties;
- ouders/opvoeders.

Hiervoor worden verschillende activiteiten ingezet

De Spekmangemeenten zetten verschillende activiteiten in om bovengenoemde doelstellingen te bereiken. Het gaat onder andere om de volgende activiteiten:

- voorlichting en advies aan bewoners, intermediairs en vrijwilligers;
- organiseren buurt- en netwerkbijeenkomsten;
- trainingen/deskundigheidsbevordering vrijwilligers en professionals;
- inzet vrijwilligers, ouderenadviseurs et cetera;
- onderzoek en methodiekontwikkeling;
- creëren digitale wegwijzer;
- aanpassen werkprocessen.

Naast de bovengenoemde doelstellingen, dienen de voorstellen ook te voorzien in overdracht van informatie aan andere gemeenten en daarmee te

functioneren als goed praktijkvoorbeeld. De gemeenten organiseren hiervoor met name seminars en andere voorlichtingsactiviteiten.

8.3.2 Er wordt met verschillende partners samengewerkt

In de projecten wordt met verschillende partners samengewerkt. Het gaat daarbij meestal om een combinatie van vrijwilligers of informele organisaties en reguliere organisaties. Het gaat onder meer om:

- buurtcentra;
- formulierenbrigades;
- maatschappelijk werk;
- welzijnorganisaties;
- sociale raadslieden;
- Kredietbank/Stadsbank;
- Leger des Heils en kerkelijke gemeenschappen;
- re-integratiebedrijven;
- woningbouwcoöperaties;
- scholen;
- MEE.

De voorbereidende fases zijn afgerond en er is gestart met de eerste stappen in de uitvoering

De Spekmangemeenten zijn eind 2009 gestart met de pilots. De meeste gemeenten hebben de voorbereidende fase afgerond. Hierin zijn de plannen van aanpak verder uitgewerkt, projectorganisaties ingesteld, contacten en samenwerking gezocht met de beoogde partners en zijn overige voorbereidingen getroffen om uitvoering te kunnen geven aan de geplande activiteiten.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Webenquêtes

Webenquête gemeenten

Opzet vragenlijsten

318 gemeenten, waaronder de isd-en, zijn benaderd voor het invullen van de webenquête. De uitnodigingen zijn verstuurd naar hoofden van afdelingen Sociale zaken, intergemeentelijke sociale diensten en beleidsmedewerkers.

De vragenlijst was uit de volgende onderdelen opgebouwd:

- budget;
- inzet budget
- behaalde resultaten.

Respons

Tabel B2.1 geeft per gemeenteklasse de populatie en de respons weer.

Daarnaast is aangegeven hoe groot de respons is van de isd-en.

In totaal hebben 102 respondenten de webenquête ingevuld. Het gaat daarbij om 88 individuele gemeenten en veertien isd-en. De veertien isd-en vertegenwoordigen 48 individuele gemeenten.

Tabel B2.1 Populatie en respons webenquête gemeenten

Gemeentegrootte	Populatie 2010 (n=336) aantal	Populatie 2010 (n=336) percentage	Respons absoluut	Respons Percentage (obv adresbestand)
Minder dan 20.000	119	35%	23	26%
20 tot 50.000	151	45%	40	46%
50 tot 100.000	41	12%	14	16%
Meer dan 100.000	25	7%	11	13%
Isd (94 gemeenten)	28	-	14	50%

In totaal hebben 102 respondenten (32%) de webenquête ingevuld. De redenen van non-respons zijn niet bekend. Wel is duidelijk dat de beantwoording van de vragen vaak niet door één medewerker kan worden gegeven. Dit blijkt onder meer uit het aantal verzoeken om de vragenlijst op te sturen, zodat bepaalde vragen kunnen worden uitgezet. Het feit dat meestal de vragenlijst in drie sessies wordt ingevuld, lijkt dit te illustreren. Daarnaast speelt mogelijk ook de lengte van de vragenlijst een rol bij de hoogte van de respons. De respondenten doen er één à anderhalf uur over

om de webenquête in te vullen. Verder zijn veel meer gemeenten (147) begonnen aan de vragenlijst dan gemeenten die de vragenlijst hebben afgerond (102).

Webenquête UWV

UWV kent honderd vestigingen. Aan 105 vestigingsmanagers zijn per e-mail uitnodigingen gestuurd. De webenquête is voorafgaand aan de uitnodigings-e-mail aangekondigd in UWV WERKbericht. Hierin is de vestigingsmanagers verzocht om mee te werken aan het onderzoek.

De vragenlijst was uit de volgende onderdelen opgebouwd:

- preventie algemeen;
- inhoud training: lokale situatie;
- doorverwijzen, overdracht en voortgang cliënten;
- behaalde resultaten.

Respons

De definitieve respons is 49 procent.

BIJLAGE 2

Overzicht projecten motie Ortega – Martijn c.s.

Aanvrager	VluchtelingenWerk
Budget	€350.000
Partners	Nibud
Doel	<ul style="list-style-type: none"> • preventieve activiteiten beter organiseren; • terugval voorkomen door begeleiding tijdens en na professionele trajecten; • de deskundigheid van de vrijwilligers bevorderen door hen te trainen op de inhoud en op hun rol als vrijwilliger (ook t.o.v. professionele hulpverlening) en door kennisdeling binnen de vereniging uit te bouwen; • de samenwerking met gemeenten en andere uitvoerders te versterken.
Activiteiten	<p>Activiteiten gericht op de doelgroep Vluchtelingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Implementatie van de methodiek Budgetmappen: In de pilot PlusMin, stad Utrecht, is een methodiek ontwikkeld voor het werken met Budgetmappen. Deze mappen worden uitgereikt aan vluchtelingen als tool bij het helpen opzetten van een persoonlijke administratie. De ervaringen uit de Utrechtse pilot zullen worden betrokken bij implementatie van de methodiek in de clustergemeenten in deze aanvraag. Alle vrijwilligers in de projectgemeenten zullen worden getraind en gecoacht in het werken met deze methodiek. 2) Uitbreiden van het aanbod: vrijwillige budgetcoaches: In de pilot PlusMin, stad Utrecht, is voor het eerst ervaring opgedaan in het werken met Budgetcoaches. Budgetcoaches hebben andere (meer begrensde) taken dan de vrijwilligers die maatschappelijke begeleiding bieden, zij zijn gericht op het versterken van administratieve vaardigheden, het opstellen van een begroting, het samen ontdekken van goedkope adresjes en meedenken over strategieën om met weinig middelen rond te komen. Budgetcoaches onderscheiden zich van de vrijwillige contactpersonen/ maatschappelijk begeleiders, in die zin dat zij geen rol spelen in het adviseren, bemiddelen en verwijzen bij concrete financiële vragen en problemen met instanties. Andere verschillen tussen de budgetcoaches en de maatschappelijk begeleiders zijn dat budgetcoaches gedurende een korte tijd (max. 2 maanden) verbonden zijn aan een cliënt en dat activiteiten bij de cliënt thuis plaatsvinden, terwijl maatschappelijke begeleiders (in Utrecht stad) vanuit kantoor opereren. In de stad Utrecht zijn positieve ervaringen opgedaan met deze aanpak en had het een toegevoegde waarde ten opzichte van het reguliere aanbod, vanwege een proactieve benadering naast een vraaggestuurde benadering. Deze ervaring is aanleiding om te willen verkennen of het aanbod van budgetcoaches ook voorziet in een behoefte onder cliënten in kleinere afdelingen van VWMN waar de verhouding tussen de aantallen beroepskrachten, vrijwilligers en cliënten anders ligt dan in een stad als Utrecht. Budgetcoaches zullen worden ingezet in de gemeenten

waar de maatschappelijke begeleiding niet aan huis wordt geboden.

3) Training 'Meer met weinig':

Deze training is reeds ontwikkeld in het project PlusMin, afdeling Utrecht en zal in het kader van deze aanvraag worden uitgevoerd in zes gemeenten. De meerwaarde van een groepsgewijze benadering is dat cliënten, behalve dat ze leren van elkaars vragen, ook met elkaar in discussie gaan over 'gevoeligheden' en culturele verschillen die bepalend kunnen zijn voor financiële beslissingen, bijvoorbeeld statusverlies, lenen van vrienden, of wat wordt in Nederland verwacht van een cadeau. Vanwege taalbarrières en om actieve participatie van alle deelnemers te stimuleren, wordt gewerkt in kleine groepjes (4 à 5 personen). De omvang is zo voor de vrijwillige trainers ook goed te overzien. Er zal in deze pilot worden geëxperimenteerd met een groepsgewijs aanbod, bijvoorbeeld alleen vrouwen, of vluchtelingen van dezelfde taalgroep. In dat laatste geval zal de mogelijkheid worden verkend om de training aan te bieden met ondersteuning van een vrijwillige co-trainer/intermediair afkomstig uit de doelgroep, die kan optreden als tolk/vertaler, maar die ook vanwege diens vertrouwdheid met twee culturen een actieve rol kan spelen om bijvoorbeeld culturele gevoeligheden op een positieve manier ter sprake te brengen. De training zal ook nog verder worden ontwikkeld en afgestemd op de lokale situatie, bijvoorbeeld door samenwerking met een lokale sociale dienst of schuldhulpverlenende instantie.

Activiteiten gericht op het versterken van de rol/inzet van vrijwilligers:

1. Kwaliteitsslag informatievoorziening, scholing en training vrijwilligers.
2. Opzetten van een pool van vrijwillige trainers.
3. Werving co-trainers uit de doelgroep.
4. Organiseren van een train-de-trainers programma voor vrijwilligers die de training 'Meer met weinig' gaan geven.
5. Bovengenoemde activiteiten zijn niet alleen gericht op het faciliteren van de vrijwilligers in de zin van kennis, maar er is ook aandacht voor dilemma's waar vrijwilligers mee te maken kunnen krijgen, zoals inmenging in iemands privacy en stellen van grenzen. Ook wordt ingegaan op vaardigheden die nodig zijn om cliënten op respectvolle wijze te motiveren van een preventief aanbod gebruik te maken en eventuele drempels (bijv. schaamte) weg te nemen.

- Result./prod**
- Kennis en ervaring is gedeeld onder alle regionale afdelingen van VluchtelingenWerk Nederland.
 - Vrijwilligers zijn goed op de hoogte van hun rol, taken en mogelijkheden in de preventie van schulden en bij schuldhulpverlening.
 - Vrijwilligers hebben voldoende vaardigheden ten aanzien van de begeleiding van vluchtelingen in preventie van schulden en tijdens schuldhulpverleningstrajecten zijn versterkt.
 - Medewerkers van VluchtelingenWerk weten hoe zij vrijwilligers daarbij kunnen begeleiden en weten de rol van vrijwilligers in de samenwerking met instanties te bewaken en tot meerwaarde te maken. Kennis hierover is gedeeld en waar nodig vastgelegd.

- Maatwerk in de preventie van schulden en bij schuldhulpverlening is beter georganiseerd. Omdat er enerzijds aangesloten wordt bij individuele mogelijkheden en de lokale situatie en anderzijds de basisvoorwaarden voor goede begeleiding en samenwerking met professionele instanties beter georganiseerd zijn.
- Kennis is beter overdraagbaar en te delen met derden. Gemeenten waar wij niet actief zijn kunnen t.z.t. bij de invoering van 'integrale schuldhulpverlening' (wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening) makkelijker gebruikmaken van vrijwilligerswerk en de al gerealiseerde infrastructuur.

Overige resultaten:

- In het cliëntenvolgsysteem VVSI is eenduidige registratie
- mogelijk t.b.v. vroegsignalering en vrijwilligersactiviteiten in de preventie van schulden en tijdens schuldhulpverlening.
- Ten minste drie overdraagbare beschrijvingen van een aanpak.
- Ten minste één bijeenkomst/kennisdag voor projectmedewerkers.
- Passend aanbod m.b.t. deskundigheidsbevordering van vrijwilligers is ontwikkeld.

Aanvrager	Vincentius-vereniging
Budget	€76.564
Partners	Gemeente Amsterdam, dienst Werk en Inkomen
Doel	<ul style="list-style-type: none"> • Vroegsignalering; • toeleiding naar reguliere SHV en thuisadministratie; • als maatje naast de klant staan en ondersteuning bieden om contact met de hulpverlening te leggen en houden.
Activiteiten	<p>Stap 1 is onderzoeken wat de precieze taakomschrijving en de competenties zijn voor deze vrijwilligers. Stap 2 is het ontwikkelen van de training. Stap 3 is het selecteren van vrijwilligers en het hen laten volgen van de opleiding. Stap 4 is het werken met schulddienstverlening waarbij de intake-vrijwilligers coaching on the job en intervisie krijgen. Stap 5 is evaluatie van de pilot, de training en de resultaten. Dit kan gebeuren door middel van deze pilot. Na evaluatie van de pilot kan tot continuering en verdere invoering worden overgegaan.</p>
Result./prod	<ul style="list-style-type: none"> • Is een training beschikbaar; • twintig vrijwilligers adequaat opgeleid; • twintig cliënten adequaat begeleid.

Aanvrager	Stichting christelijke schuldpreventie
Budget	€ 349.934
Partners	Toegezegd: Gemeente Assen, Arnhem, Delft, Goes, Hardenberg, Heerhugowaard, Hengelo, Leeuwarden, Steenwijkerland, Tiel, Utrecht, Rotterdam, Veenendaal, Zwolle.
Doel	Het toerusten van vrijwilligers en diaconieën van kerken met als doel dat er verbetering komt in de samenwerking tussen de diaconieën en de vrijwilligers van kerken, de burgerlijke gemeenten en de professionele schuldhulpverlening door middel van het bouwen van diaconale platforms
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het in samenwerking met en namens de gemeenten organiseren van zogenaamde startbijeenkomsten en uitleg van de werking van het zogenoemde driefasenmodel. 2. Het organiseren van een diaconaal platform per gemeente en beschikbaarstelling van een sociale/diaconale kaart (Sodiak). 3. Cursus voor leidinggevenden (veelal diaconieën) inzake het thema schuldhulp (bewustwording, preventie, signaleren, inventariseren, analyseren en doorverwijzen) en het maken van een beleidsplan voor kerken. 4. Het organiseren van een diaconaal jaar in de kerkelijke gemeente. 5. Aanbod van middelen en preventiemogelijkheden. 6. Het (aan)leggen van contacten met andere organisaties via Saron Zorg & Dienstverlening in het kader van integrale hulpverlening.
Result./prod	<p>Betere samenwerking en communicatie tussen gemeenten, schuldhulpverlening en kerken en verbetering van de continuïteit en de kennis van (vrijwilligers van) kerken, door hen te leren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hoe de professionele schuldhulpverlening werkt; 2) welke middelen de gemeente heeft om lage inkomens te ondersteunen; 3) welke (lokale) organisaties bij schuldhulpverlening zijn betrokken en wat de rol is van deze organisaties; 4) wat integrale schuldhulpverlening inhoudt en hoe dit georganiseerd kan worden; 5) waar de kerk professionele ondersteuning en info kan vinden en krijgen; 6) wat de taak is van de kerk, welke valkuilen er zijn en hoe en wanneer de kerk moet doorverwijzen; 7) waarom een cliënt gebaat is bij twee soorten hulp: hulp van een professionele schuldhulpverlener en van een vrijwilliger (buddy); 8) hoe je preventie kunt organiseren (voor, tijdens en na een schuldhulptraject); pilot spreekuur budgethulp vanuit de kerk. Het gevolg hiervan zal (moeten) zijn dat de potentiële cliënt sneller wordt opgemerkt (signalering). Als deze is opgemerkt, moet hij of zij goed worden voorgesorteerd bij de professionele schuldhulpverlening (de begeleide cliënt heeft bijvoorbeeld een compleet schuldoverzicht bij zich op het intakegesprek) en dat door preventie minder mensen in financiële problemen terechtkomen.

Aanvrager	Rode Kruis
Budget	€345.582
Partners	Gemeente Utrecht, MOVISIE, Nibud, Armoedecoalitie Utrecht
Doel	<p>1) Het bevorderen van de kwaliteit van het werk van de vrijwilligers van het Rode Kruis in het project Administratief Huisbezoek in de gemeenten Utrecht en Den Haag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de deskundigheid van de vrijwilligers zelf vergroten; • de deskundigheid van de vrijwilligerscoördinatoren vergroten; • beter zicht krijgen op het proces van de cliënt; • beter zicht krijgen op de organisaties waarmee samengewerkt wordt; • duidelijke afspraken maken met de organisaties waarmee samengewerkt wordt; • de bekendheid van het project bevorderen, zowel bij potentiële cliënten en vrijwilligers als bij samenwerkingspartners; • indien mogelijk: het verbeteren van de huidige werkwijze door een aantal vernieuwingen door te voeren. <p>2) Het beschrijven van de opzet en werkwijze van het Administratief Huisbezoek in een methodisch handboek, zodat deze werkwijze vastligt voor de huidige projecten en overdraagbaar is naar de andere afdelingen van het Rode Kruis.</p>
Activiteiten	<p>Het project zal worden uitgevoerd in twee steden; Utrecht en Den Haag. Voor beide locaties wordt een projectleider aangesteld. De projectleider is verantwoordelijk voor de uitvoering van het project op de locatie. Voor de verschillende onderdelen van het project wordt gebruikgemaakt van de deskundigheid van externe partijen zoals MOVISIE, Nibud en anderen. Projectleiders en externe deskundigen vormen samen het projectteam.</p> <p>Het project wordt aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de deelnemende partijen. Deze stuurgroep komt twee à drie keer bij elkaar. De grote lijnen worden door deze stuurgroep specifiek ingevuld en in opdracht gegeven aan het projectteam/de projectleider.</p>
Result./prod	<p>1) Twee goed lopende projecten administratief huisbezoek in Utrecht en Den Haag, waarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de cliënten een beroep kunnen doen op het project om hen te helpen bij het hanteren van hun schuldenproblematiek • de vrijwilligers optimaal getraind zijn om hun werk goed te kunnen doen; • de coördinatoren geschoold zijn in effectieve werving en begeleiding van hun vrijwilligers; • een bij de aard van vrijwilligerswerk passend cliëntvolgsysteem is ontwikkeld dat het zicht op het proces van de cliënt verbetert; • het werkproces goed in kaart is gebracht: welke stappen zitten er in het proces, wat zijn de primaire taken, met wie wordt samengewerkt, hoe zijn de taken onderling verdeeld, waar houdt de verantwoordelijk van de vrijwilliger op; • door middel van communicatie en pr het project bij potentiële cliënten onder de aandacht wordt gebracht; • de samenwerkingspartners elkaar kennen en weten te vinden; • er adequate afspraken zijn gemaakt om samen te werken • zicht is op de wensen die het doel, een goede schuldhulpverlening dichterbij kunnen brengen.

- 2) Een handboek Administratief huisbezoek bij het Rode kruis, dat in andere afdelingen ingezet kan worden om deze werkwijze in te voeren en toe te passen.

Aanvrager	Nibud
Budget	€ 174.340
Partners	Gemeenten Groningen, Leeuwarden, Eindhoven, Zoetermeer en Delft, Humanitas, Het Nederlandse Rode Kruis, Exodus en Crown, Landelijk Steunpunt Thuisadministratie
Doel	Met dit project wil het Nibud samenwerking aangaan met relevante vrijwilligersorganisaties of -projecten met als doel de deskundigheid van de vrijwilligers(organisaties) te bevorderen, zodat zij huishoudens kunnen begeleiden in het grip krijgen en houden op hun financiën, en daarmee het werk van de gemeente en/of professionele organisaties voor schuldhulpverlening kunnen ondersteunen en aanvullen en indien nodig, tijdig door kunnen verwijzen naar de professionele schuldhulpverlening. De doelstelling van dit project is het bevorderen van deskundigheid van vrijwilligers en hun organisaties op gebied van financiële zelfredzaamheid en ondersteuning van de schuldhulpverlening.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Individueel financieel advies en verwijzing; • collectieve advisering en voorlichting; • budgetbegeleiding; • algemene begeleiding zoals buddy's; • op orde brengen van de financiële administratie; • budgetbeheer (overname van de financiële administratie); • intake gesprekken schuldhulpverlening.
Result./prod	<p>Na uitvoering van het project zijn 630 vrijwilligers van diverse organisaties getraind op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het vergroten van financiële zelfredzaamheid van huishoudens aan de hand van de Nibudcompetenties voor financiële zelfredzaamheid; • het herkennen, voorkomen en oplossen van financiële problemen door vrijwilligers; • het gebruik van preventiemethodieken en materialen op het gebied van huishoudfinanciën; • de mogelijkheden voor samenwerking tussen vrijwilligers- en professionele schuldhulpverleningsorganisaties, door (vroeg)tijdige doorverwijzing; • de rol, houding en grensbewaking van vrijwilligers ten opzichte van de cliënt en eenvoudige gespreks- en coachingsvaardigheden; • kennis van risicogroepen, schuldhulpverlening, sociale kaart, inkomensondersteunende maatregelen, budgetteren, thuisadministratie. <p>Na uitvoering zijn in totaal 630 vrijwilligers getraind. Deze vrijwilligers zijn in staat het onderwerp op de agenda binnen de eigen organisatie, en voorlichtingsmateriaal passend bij eigen doelgroep te kiezen. Men is bekend met de websites van het Nibud en anderen waardoor er altijd met actuele en onafhankelijke informatie en voorlichtingsmethoden gewerkt kan worden.</p> <p>Na afloop van het project heeft het Nibud meer deskundigheid over de rol van vrijwilligers in de schuldhulpverlening, over het bereiken van vrijwilligers en een opleiding voor vrijwilligers. Deze kan in de toekomst bij andere projecten ingezet worden. Door de vrijwilligers</p>

direct na de training en na het geven van voorlichting te vragen een evaluatieformulier in te vullen, kan de ervaring uit dit project een bijdrage leveren aan de voorlichting in de toekomst. En wordt het contact tussen het Nibud en de vrijwilligersorganisaties behouden.

Aanvrager	Leger des Heils
Budget	€80.000
Partners	Toegezegd: Gemeente Emmen, onder voorbehoud: Gemeente Alkmaar en Goes
Doel	Mensen die in verscholen armoede leven en kampen met schuldenproblematiek ondersteunen en toeleiden naar professionele schuldhulpverlening.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> Als landelijk werkende organisatie kan kennis en ervaring worden gebundeld. Via het landelijk expertisecentrum Leger des Heils worden vrijwilligers op het gebied van schuldhulpverlening toegerust, ervaringen uitgewisseld en best practices t.a.v. effectieve vrijwilligersactiviteiten ter ondersteuning van de professionele schuldhulpverlening verspreid over andere gemeenten. In deelnemende gemeenten heeft het Leger des Heils een laagdrempelige locatie ingericht, waar praktische ondersteuning wordt geboden (zoals hulp bij het invullen van formulieren). Waar nodig worden mensen thuis bezocht.
Result./prod	<p>In het Expertisecentrum Leger des Heils worden vijftig vrijwilligers getraind en toegerust op het gebied van ondersteuningsactiviteiten schuldhulpverlening.</p> <p>Door het vergroten van de deskundigheid van vrijwilligers wordt op jaarbasis per gemeente waarin de pilot loopt, aan vijftig mensen die leven in (verscholen) armoede/schuldenproblematiek ondersteuning geboden in de vorm van:</p> <ul style="list-style-type: none"> praktische ondersteuning bij bijv. invullen formulieren; het faciliteren van zelfhulp(groepen); toeleiding naar de professionele schuldhulpverlening.

Aanvrager	Projectalliantie Kerk in Actie, Landelijk Diaconaal Beraad, Evangelische Alliantie, PCOB, Samen kerk in Nederland
Budget	€1.750.000
Partners	Gemeenten Alphen aan den Rijn, Den Haag, Hellendoorn en Lelystad, Schuldhulppreventie (PCS), Stichting de Budgetteer, Stichting Crown Financial Ministries, Stichting Modus Vivendi, Boscon.
Doel	<ul style="list-style-type: none"> Het ontwikkelen van een landelijke aanpak om het ondersteunende werk van vrijwilligers bij schuldhulpverlening in de schuldpreventie, schuldhulp en schuldnazorgfase te bevorderen. Het bevorderen van de effectiviteit van de schuldhulpverlening. Het bevorderen van de samenwerking tussen vrijwilligers en professionele hulpverlening. Het aanreiken van een eerste stap tot een duurzame totaalaanpak om minder aan symptoombestrijding te gaan doen bij schuldenproblematiek.
Activiteiten	<p>De landelijke en regionale vrijwilligersnetwerkontsluiting op 25 plaatsen in Nederland, d.m.v.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) acquisitie en koppeling van burgerlijke gemeenten aan lokale kerkelijke vrijwilligersnetwerken;

- 2) een lokaal /(regio) coördinator benoemen, die de contacten met de gemeente onderhoudt;
- 3) organisatie van lokale samenwerkingsprojecten door organisatie van lokale startbijeenkomsten of startsymposia tussen betrokken partijen. De samenwerking bevorderen tussen overheid en al dan niet reeds bestaande netwerken van kerkelijke/vrijwilligersorganisaties, betrokken maatschappelijke organisaties en bedrijven;
- 4) de uitvoering van samenwerkingen begeleiden ter hand nemen;
- 5) het acquireren van vrijwilligers;
- 6) deskundigheidsbevordering en kennisvergroting realiseren van de werkvelden van de professionele schuldhulp van de gemeenten (bijvoorbeeld als verplicht terugkerend onderdeel van certificering, sociale kaart in beeld laten brengen door de individuele vrijwilligers);
- 7) het helpen van cliënten.

Het bevorderen van de deskundigheid en vaardigheden alsmede borging van de kwaliteit van vrijwilligers uit kerken en vrijwilligersorganisaties, d.m.v.:

- 1) **vrijwilligers**ondersteuning;
- 2) het **vrijwilligers**certificaat;
- 3) ondersteuning **vrijwilligersaanspreekpunten/coördinatoren**.

Result./prod

De volgende resultaten worden in het project nagestreefd:

- 1) In Nederland zullen stapsgewijs in 25 gemeenten lokale pilots worden gestart. Er worden dus lokaal 25 budgetbuddyprojecten opgebouwd. Ten behoeve van deze pilots worden opleidingen gegeven, waardoor naar verwachting circa 600 budgetbuddy's opgeleid en gecertificeerd kunnen worden. Deze budgetbuddy's dragen bij aan de verbetering van de totaalaanpak op het gebied van schuldenproblematiek.
Het resultaat is dat cliënten ondersteuning en hulp wordt geboden, zodat ze met goed materiaal en met de juiste hulpverleners en/of vrijwilligers uit de financiële problemen kunnen komen.
- 2) Lokaal wordt er een infrastructuur aangelegd, waardoor op een eenduidige en effectieve wijze wordt gecommuniceerd tussen de kerken, vrijwilligersorganisaties en de gemeentelijke overheid.
- 3) In deze pilots wordt duidelijk op welke activiteiten binnen de hele keten van schuldhulpverlening lokaal vrijwilligers kunnen worden ingezet en op welke activiteiten niet of onder bepaalde condities. Daarbij kunnen dan nadere uitgangspunten worden geformuleerd.
- 4) Tevens wordt duidelijk welke de Kritische Succes Factoren zijn bij het aangaan, de opzet en de uitvoering van lokale samenwerking tussen gemeenten, kerken en vrijwilligersorganisaties. Ook wordt beter zichtbaar op welke wijze cliënten effectief kunnen worden benaderd. Een blauwdruk voor een effectieve landelijke aanpak is daarbij het streven.
- 5) In deze pilots wordt gestreefd naar lokale convenanten, waarbij de afbakening van rollen tussen vrijwilligers van het budgetbuddyproject en professionele hulpverlening in de diverse gemeenten zo duidelijk mogelijk wordt verwoord.
- 6) Vanuit de ervaringen, het overleg tussen de lokale vrijwilligerscoördinatoren, projectleiding en trainers wordt de benodigde toerusting voor vrijwilligers en cliënten het beste duidelijk.
- 7) We streven naar de beantwoording van de vraag of er wellicht indicatoren kunnen worden gevonden om het maatschappelijk

rendement te kunnen benaderen van de inzet van vrijwilligers in schuldhulpverlening.

8) Aanbevelingen doen hoe de projectresultaten duurzaam kunnen worden geborgd en op welke wijze succesvolle resultaten en werkwijzen in een duurzame opzet gefinancierd zouden kunnen worden.

Aanvrager	Ihsan
Budget	€350.145
Partners	Provincies Utrecht, Noord-Brabant, Zuid- en Noord Holland, Overijssel, Gelderland, MOVISIE, Ro-be-ro, maatschappelijke ondersteuning voor pilot Noord-Brabant, NIF, de Nederlandse Islamitische Federatie.
Doel	Het bevorderen van het ondersteunende werk van de vrijwilligers in de islamitische kringen bij schuldhulpverlening teneinde de verarming van de gezinnen en mensen met schulden tegen te gaan.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Installatie begeleidingscommissie; • behoeftepeiling naar biografisch werken en jongerenpanels over de overconsumptie; • inventarisatie werkvormen en methodieken; • up-to-date informeren van vrijwilligers in schuldhulpverlening via spreekbeurten, cursussen, werkbijeenkomsten; • instructie en training van een vrijwillig islamitisch kader voor schuldhulpverlening; • activiteiten als bruggenbouwers tussen moskee vrijwilligerswerk en professionele schuldhulpverlening en armoedebestrijding; • cursus thuisadministratie voor jongeren; • samenstelling werkboek 'Moslimvrijwilligers voor armoedebestrijding en schuldhulpverlening'; • infomarkt; • landelijke dag 'Inzet moslims voor jeugd en gezin'; • ontwikkeling training vrijwillige moslimkaderleden; • werving vrijwillige moslimkaderleden.
Result./prod	<p>De resultaten van onze advisering en deskundigheidsbevordering moeten als volgt zijn :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Deskundigheid van het vrijwillig kader van de moskeeën en andere islamitische organisaties voor armoedebestrijding zal vergroot worden: met behulp van onze handleidingen, werkboeken, brochures en ander werkmateriaal is er meer inzicht in de islamitische motivaties om vrijwilligerswerk te doen. 2) Plaatselijk zal het begeleidingskader versterkt worden: kaderleden zouden geïnstrueerd, geschoold, en/of getraind worden zodat zij in lokale situaties vrijwilligers die bij schulden van materiële aard hulp bieden, zouden kunnen ondersteunen. 3) Het draagvlak voor vrijwillige maatschappelijke inzet zal groeien: er ontstaan nieuwe partners voor vrijwilligerswerk van moslims in de regio; er wordt een nieuw kader aangeboord (tussen 15-30). 4) De vrijwillige inzet van moslimjongeren voor armoedebestrijding wordt bevorderd. 5) Het vrijwilligerswerk voor schuldhulpverlening wordt naar faciliteiten (o.a. fondswerving) wegwijs gemaakt, zodat de maatschappelijke inzet van moslimjongeren ondersteund wordt. We willen niet alleen bereiken dat een vrijwillig kader uit de moslimgemeenschap zich meer gaat inzetten met concrete initiatieven, maar ook dat men daarbij deskundig en duurzaam

- 6) In ten minste drie van de steden Almere, Amsterdam, Amersfoort, Arnhem, Bergen op Zoom, Den Haag, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, Groningen, Rotterdam, Oss, Tilburg en Utrecht zijn er met lokale organisaties voor schuldhulpverlening samenwerkingsprojecten ontwikkeld.

Aanvrager	Humanitas
Budget	€ 350.000
Partners	Buiten gemeenten; Gemeentelijke/regionale Kredietbanken, (Schuld) hulpverlening, gemeentelijke WMO-loketten, Landelijk Steunpunt Thuisadministratie, Humanitas Inkomensbeheer, Nibud, Verweij Jonker Instituut.
Doel	<p>Het Humanitasvoorstel dient een aantal doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • intensivering van het lokale aanbod 'Hulp bij Thuisadministratie'; doelgroep: de gebruikers van de dienstverlening; • verlagen van de toegangsdrempel door inzet van internet (chatcontact); doelgroep: de gebruikers van de dienstverlening, in het bijzonder jongeren; • versterking van de ondersteuning en coördinatie van het werk. doelgroep: coördinatoren en uitvoerende vrijwilligers; • verhoging van de effectiviteit van het werk van de vrijwilligers d.m.v. bijscholing op het gebied van begeleiding van uitvoerende en coördinerende vrijwilligers; • vergroting bewustwording bij vrijwilligers m.b.t. de risico's en de grenzen van het werk. Doelgroep: coördinerende en uitvoerende vrijwilligers, plus de lokale bestuurlijke vrijwilligers met 'Thuisadministratieprojecten' in portefeuille.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Lokale activiteiten: Districtsplannen ter ondersteuning, versterking en uitbreiding van de lokale activiteitengroepen en de verbetering/intensivering van de coördinatie en ondersteuning van deze groepen • Regionale activiteiten: In de periode augustus 2010 – augustus 2011 worden vijf regionale themaconferenties gerealiseerd voor alle (1450) uitvoerende en coördinerende vrijwilligers en de bestuurlijke vrijwilligers die deze activiteit in portefeuille hebben. De regio's zijn de districten Noord, Oost, Noordwest, Zuidwest en Zuid. In deze conferenties wordt de vernieuwde handreiking toegelicht, met in het bijzonder aandacht voor risicogebieden, grensbepalingen en de bijbehorende handelwijzen. Voor de uitvoering van (onderdelen van) deze conferenties zullen externe deskundigen uit onze samenwerkingsnetwerken worden aangezocht. • Landelijke activiteiten: Ons voornemen is de ontwikkeling en inrichting van een laagdrempelig 'digitaal voorportaal' als uitbreiding van het bestaande Humanitas-chatproject waar potentiële deelnemers (vooral jongeren met dreigende schuldenposities) een eerste anoniem en digitaal contact kunnen leggen met daartoe opgeleide vrijwilligers van de activiteit Thuisadministratie. Dit eerste (virtuele) contact moet zo nodig en gewenst leiden tot een face-to-face-contact met een vrijwilliger van Thuisadministratie ergens in het land, en zo nodig met beroepsmatige hulpverlening.

Result./prod	<p><i>Onderdeel A:</i> Versterking lokale werkgroepen en stimuleren totstandkoming nieuwe werkgroepen: Versterking van het lokale aanbod, van de kwaliteit van het werk van de vrijwilligers en de coördinatie en de samenhang met andere partners in de keten. Districtsplannen ter ondersteuning en versterking van de lokale activiteitengroepen en de verbetering/intensivering van de ondersteuning van deze groepen (zie de bijlagen per district).</p> <p><i>Onderdeel B:</i> Regionale conferenties: Versterking van de kennis en het bewustzijn bij vrijwilligers van de grenzen en risico's van dit werk en hun omgang daarmee. Organisatie van vijf regionale themaconferenties voor ruim 1440 uitvoerende, coördinerende en bestuurlijke vrijwilligers met als onderwerpen: 1) de risico's en valkuilen en 2) de grenzen van dit type vrijwilligerswerk. Met inzet van het Landelijk Bureau, de vijf districten en externe deskundigen.</p> <p><i>Onderdeel C:</i> Vroegtijdige contactlegging (drempelverlaging): De ontwikkeling en inrichting van een laagdrempelig 'digitaal voorportaal' waar potentiële deelnemers (vooral jongeren met dreigende schuldenposities) een eerste anoniem en digitaal contact kunnen leggen met daartoe opgeleide vrijwilligers van de activiteit Thuisadministratie. Dit eerste contact moet indien mogelijk en gewenst leiden tot een face-to-face-contact met een vrijwilliger van Thuisadministratie ergens in het land en zonodig met beroepsmatige hulpverlening.</p>
---------------------	--

Aanvrager	Anbo
Budget	€331.200
Partners	Gemeenten Rotterdam, Woerden, Hilversum, FNV lokaal, lokale samenwerkingsverbanden van en voor ouderen (ouderenorganisaties, Stichting Welzijn Ouderen, seniorenvoorlichters), gemeentelijke sociale dienst, Stadsbank of Gemeentelijke Kredietbank, Humanitas, lokale (oudere) migrantengroep(en).
Doel	<p>Het doel van de pilot is drieledig:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het verbeteren van de effectiviteit van de schuldhulpverlening onder meer door signalering en aanpak schuldproblematiek een in zo vroeg mogelijk stadium; • het bevorderen van het ondersteunende werk van vrijwilligers door hun vaardigheden en deskundigheid te vergroten; • inzetbaarheid van de vrijwilligers binnen het gemeentelijke schuldhulpverleningstraject.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Trainingscursus voor vrijwilligers in de schuldhulpverlening; • het ontwikkelen van e-learning modules voor vrijwilligers; • het maandelijkse begeleidingsbijeenkomsten; • het samenstellen handboek met toolkit en checklist; • ondersteuning en hulp bij uitbouwen van het netwerk en de kennis van de sociale kaart en daarmee de weg naar professionele hulpverlening; • het organiseren van themabijeenkomsten over collectieve advisering en voorlichting.
Result./prod	Verbetering kennis en vaardigheden van vrijwilligers op het gebied van schuldhulpverlening en budgetteren.

- Getrainde vrijwilligers;
- betere inzetbaarheid van grote groep vrijwilligers;
- minder beroep op professionele schuldhulpverlening;
- geen doorverwijzing waar een ander traject meer geëigend is;
- effectieve inzet van tijd en geld via de professionele schuldhulpverlening.

BIJLAGE 3

Overzicht projecten amendement Spekman c.s.

Aanvrager	Gemeente Alkmaar
Budget	€ 211.800,-
Partners	Wonenplus, Leger des Heils, Stichting de Wering, Kern 8, INOVA, Meldpunt Vangnet en Advies
Doel	<p>Het geven van een impuls aan en een basis leggen voor de begeleiding van de klant naar de juiste hulpverlenende instantie(s) waardoor schulden worden voorkomen of oorzaken van de schuldproblematiek op een integrale wijze worden aangepakt. De voorgestelde pilot bestaat uit drie onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Naadloze afstemming van de sociale en financiële informatievoorzieningen in de wijk, zodat er minder mensen in een schuldensituatie komen. 2) Betere toeleiding naar de schuldhulpverlening in de wijk, gebruikmakend van de reeds aanwezige flankerende hulp. 3) Vergroten van de kwaliteit van de (wederzijdse) signaal- en doorverwijsfunctie binnen het netwerk van de integrale schuldhulpverlening.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Het aanbieden van alle drie de diensten op één fysieke locatie in de wijk; • het opstellen van een vraagverduidelijkingslijst; • gezamenlijk met partners een project opzetten om gezamenlijk de potentie in de wijk voor toeleiding naar schuldhulpverlening in kaart te brengen; • het organiseren van vier netwerkbijeenkomsten voor alle partners in de wijk om op de hoogte te blijven van het algehele speelveld rondom schuldhulpverlening.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Een samenhangende informatie- en dienstenfunctie in de wijk, zo mogelijk in de vorm van een breed wijkloket in De Mare. 2) Met inzet van vrijwilligers en sleutelfiguren uit de wijk toegang tot de schuldhulpverlening versterken. 3) Op basis van traject- en procedureafspraken een toename van de doorverwijzingen naar partners in het netwerk.

Aanvrager	Gemeente Amersfoort
Budget	€ 80.000,-
Partners	Stadsring51, MEE
Doel	Ontwikkeling van een preventieve aanpak die ertoe leidt dat minder jongeren in de financiële problemen komen door verkeerd bestedingsgedrag.
Activiteiten	Wordt nog nader uitgewerkt
Result./prod	<p>Antwoord krijgen op de volgende vragen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Hoe bereiken we de jongeren (wat zijn de vindplaatsen, hoe krijgen we contact)? 2) Hoe maken we geldzaken vervolgens bespreekbaar (hoe ga je erover in gesprek)? 3) Welke preventieve instrumenten zijn geschikt (hoe voorkom je dat geldzaken leiden tot geldzorgen)?

Aanvrager	Gemeente Amsterdam, stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer
Budget	€ 380.000,-
Partners	Netwerk van signaleerders en toeleiders en integrale schuldhulpverlening.
Doel	<p>Het vergroten van het bereik en de effectiviteit van de schuldhulpverlening door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Het verbinden van de netwerken van het informele organisaties (kerkelijke organisaties, moskeeën, zelforganisaties en andere vrijwilligersorganisaties) met de gemeentelijke diensten in het domein van zorg en welzijn en reguliere dienst- en hulpverlening, met daarbij heldere afstemmingsafspraken wat inzet en afbakening van taken op gebied van signalering, toeleiding, informatie en advies, hulpverlening en nazorg betreft. Hierbij ontstaat consensus over de taken en rol van de sleutelfiguren van de informele zorgnetwerken. 2) Het verbreden van de werkwijze van integrale schuldhulpverlening naar andere hulpverleningsinstanties in de wijk anders dan maatschappelijke dienstverlening (algemeen maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, schuldhulpverlening), zodat er een slag gemaakt wordt van gefragmenteerd werken naar breed en integraal werken. 3) Het waar nodig vergroten van de deskundigheid van organisaties, waar nodig (zowel reguliere instellingen als informele zorgnetwerken), waardoor de kwaliteit van armoedesignalering, informatie- en adviestoeleidingen vergroot wordt (maatwerk). 4) Beschikbaarheid van een laagdrempelige informatie- en adviesfunctie ten behoeve van problematische schulden en inkomensproblemen.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1) Deskundigheidsbevordering van de intermediairs, in ieder geval op het gebied van de sociale kaart, schuldhulpverlening, inkomensvoorziening, eigen kracht (oplossingsgericht, transcultureel en systeemgericht werken) en armoedesignalering. 2) Daar waar noodzakelijk de ondersteuning en versterking van het middenkader van zelforganisaties en informele zorgnetwerken om ze toe te rusten voor de toeleidingen. 3) Het ontwikkelen en beschrijven van een helder werkproces van signalering, toeleiding, integrale schuldhulpverlening en nazorg, toegespitst op de verschillende intermediairs en partijen, uitgaande van de verschillende expertises van de partijen. Dit wordt vastgelegd in samenwerkingsafspraken. 4) Voorlichtingen en trainingen voor bewoners, afhankelijk van hun behoefte op locatie in de wijk. 5) Netwerkbijeenkomsten tussen de verschillende informele zorgnetwerken en reguliere instellingen met daarbij aandacht voor het komen tot consensus over en erkenning van elkaars taken, rollen en verantwoordelijkheden en de afbakening daarvan. 6) Het uitbrengen van een nieuwsbrief die regelmatig verschijnt en een website met de laatste updates ten behoeve van het project.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vergroting van de deskundigheid van tachtig organisaties in totaal (reguliere instellingen die zich primair met inkomensproblemen en schuldenproblematiek bezighouden en informele zorgnetwerken), waardoor de kwaliteit van armoedesignalering, informatie- en advies toeleidingen vergroot wordt. 2) Vergroting van 400 toeleidingen in totaal vanuit de informele zorgnetwerken en dienstverlening in de wijken (buurtcoördinatoren, complexbeheerders, Achter de voordeur project e.d.) naar de schuldhulpverleningsaanbod toe.

- 3) Een overdraagbare werkwijze realiseren ten behoeve van andere stadsdelen en gemeenten met dezelfde problemen.

Aanvrager	Gemeente Arnhem
Budget	€ 215.000,-
Partners	Wijkplatforms, activeringscentra, wijkmanagers, woningcorporaties, Rijnstad (maatschappelijk werk), participatiecoaches, ouderenadviseurs en seniorwijzers
Doel	<p>1) Meer zichtbaar zijn in de wijk (het bereik onder de doelgroep vergroten in plaats van nieuwe voorzieningen invoeren) m.b.v.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de BAC-fiets; de wijk in gaan en op een laagdrempelige manier inwoners kennis laten maken met de beschikbare voorzieningen; • cursussen in de wijk; Budgetteren, hoe die je dat? Hoe kom ik rond met weinig geld of hoe kook ik met weinig geld? Welke voorzieningen zijn er en hoe vraag ik die aan? Hoe doe ik mijn belastingaangifte?; • goede voorbeelden op de wijk-tv; • goede werking van de ketendienstverlening op wijkniveau (afspraken maken met alle partijen). <p>2) Gericht op pad door indicatoren vast te stellen (gezinssituatie, inkomenssituatie, culturele factoren, leeftijd, opleidingsniveau etc.) waardoor je een beperkt aantal inwoners overhoudt die je preventief (vroegtijdig) kan benaderen. Daarmee kan er meer focus gelegd worden in de 'achter de voordeur'-activiteiten, om dan via vroege interventie, escalatie van de schuldenproblematiek en cumulatie van problemen te voorkomen.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Een preventiemedewerker ontwikkelt samen met andere professionele instellingen in overleg met en zoveel mogelijk samen met de wijkinstanties en vooral de bewoners of de in de wijk actieve vrijwilligers het BAC-fietsconcept, het cursusaanbod in de wijk of het aanbod via de wijk-tv of andere media. • Na de ontwikkelfase wordt gedurende anderhalf jaar met de instrumenten gewerkt. Tussentijds en na afloop van de pilot wordt er geëvalueerd. • Er wordt gewerkt met de activeringscentra. Zo'n centrum bestaat uit een aantal wijkbewoners met een grote afstand tot betaald werk. Zij krijgen de ruimte om zelf vast te stellen – met hulp – wat zij willen en kunnen doen in de wijk. Via allerlei (gezamenlijke) activiteiten doen ze belangrijke vaardigheden op, krijgen ze weer zelfvertrouwen en wordt de afstand tot betaald werk verkleind. • Samen met een onderzoeksbureau parameters en een methodiek ontwikkelen voor het gericht benaderen van huishoudens met een relatief grote kans op financiële problemen. Parameters moeten leiden tot een beperkte risicogroep, die in aanmerking komt voor de bestaande 'Achter de voordeur'-instrumenten.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) BAC-fiets concept; 2) cursusaanbod op wijkniveau; 3) filmpjes op wijk-tv of communicatie via andere media, zoals de wijkkrant (informatie, goede voorbeelden); 4) afspraken tussen alle ketenpartners (zelfde informatie – zelfde boodschap); 5) parameters en methodiek voor het in beeld krijgen en bereiken van de risicogroep; 6) preventie en vroegsignalering.

Aanvrager	Gemeente Den Haag Project Buurtadvies
Budget	€ 46.000,-
Partners	Stadsdeel Escamp en Stadsdeel Laak, Moedercentrum Koffiepot, Vadercentrum Adam, Moeder- en vadercentrum Berensteinlaan, Buurthuis Regenvalk.
Doel	<ol style="list-style-type: none"> 1) Het creëren van een laagdrempelig aanbod van budgetadvies, budgetbegeleiding en advisering over rechten en (gemeentelijke) voorzieningen in de buurten, door aansluitend op een buurtcursus 'Weetwatjebesteedt' aan vrijwilligers vervolgrtraining aan te bieden en hen te begeleiden bij het opzetten van budgetmiddagen in de buurthuizen. 2) Het creëren van een digitale wegwijzer, gekoppeld aan de al bestaande gemeentelijke sites (denhaag.nl en denhaagopmaat.nl).
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1) Het trainen in 'coachend ouderschap'; 2) het vergroten van de persoonlijke ontwikkeling; 3) het verbeteren van de maatschappelijke participatie; 4) het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid; 5) het verwerven van een plek op de arbeidsmarkt/in het vrijwilligerswerk.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Aanbod van een periodieke inloopmiddag budgetadvies in ten minste vader- en moeder centra op termijn van een jaar. 2) Aanbod van een digitale wegwijzer. <p>Het succes wordt afgemeten aan het aantal cursussen en deelnemers aan de cursus 'Weetwatjebesteedt' in deze buurthuizen (streefcijfer cursussen in vijf buurthuizen, met per cursus ten minste twaalf deelnemers), het aantal deelnemers aan de aansluitende training voor de vrijwilligers en het aantal deelnemers aan deze inloopmiddagen.</p> <p>Op alle preventie activiteiten wordt periodiek een intern voortgangsrapport gemaakt. Op basis hiervan kan 3-maandelijks, te beginnen 1 mei 2010, een op dit project gericht voortgangsrapport worden gemaakt welke beschikbaar is voor het bestuur en overige belangstellenden. Dit dient eveneens als projectverantwoording naar de subsidievertrekker.</p>

Aanvrager	Gemeente Deventer
Budget	€ 225.000,-
Partners	BAD Deventer (schuldhulpverlening), Carinova (maatschappelijk werk en sociaal raadsliedenwerk), woningcorporaties in de betreffende wijk. Afhankelijk van de gesignaleerde problematiek op individueel niveau worden in de betreffende wijk vrijwilligers, professionals en andere hulpverleners ingeschakeld.
Doel	Het ontwikkelen van een werkwijze die een bijdrage levert aan het structureel en op efficiënte wijze oplossen van oplopende schuldenproblematiek en dreigende huissuitzettingen.
Activiteiten	Het ontwikkelen van een wijknetwerk voor vroegsignalering en integrale aanpak van schulden.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Er is een werkmethodiek ontwikkeld die een bijdrage levert aan het verminderen van het aantal problematische schuldsituaties en het aantal dreigende woningontruimingen. 2) Er is een netwerk ontwikkeld dat kan worden ingeschakeld bij de buurtgerichte aanpak van dreigende problematische schuldsituaties. 3) Er is met minimaal tachtig huishoudens die behoren tot de doelgroep contact geweest over de aanpak van hun dreigende problematische schuldsituatie. 4) De resultaten van de integrale aanpak zijn bij minimaal van deze huishoudens bekend.

Aanvrager	Gemeente Dordrecht
Budget	€ 218.900,-
Partners	Achter de Voordeur, Netwerk Achter de Voordeur (o.a. Andreaskerk, Dordtse Welzijnsorganisatie, Opnieuw & Co, vrijwilligers), gemeente, woningcorporatie Woonbron, bewoners uit de wijk.
Doel	Laagdrempelige hulpverlening bieden in de wijken Wielwijk/Crabbehof aan bewoners met dreigende (problematische) schulden. Het streven is om daarmee bewoners zodanig te kunnen helpen dat zij uiteindelijk zelfstandig hun financiële zaken op orde kunnen krijgen en houden (= zelfredzaamheid bevorderen) en daarmee financiële problemen zoals (problematische) schulden kunnen voorkomen of (gedeeltelijk) kunnen oplossen, met behulp van: <ol style="list-style-type: none"> 1) project 'Leren Administreren'; 2) 'Weggeefproject': een ruimte in de wijk is beschikbaar gesteld door woningcorporatie Woonbron waar goederen worden opgeslagen die via het netwerk van Achter de Voordeur kunnen worden gedoneerd aan minder bedeelde bewoners uit de wijk.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1) Een financieel casemanager coördineert het project. Zij onderhoudt de contacten met bewoners en vrijwilligers, regelt facilitaire zaken, administratie/registratie en kan (indien nodig) direct zaken op het gebied van onder andere schuldhulpverlening regelen. Twee vrijwilligers zijn reeds geworven. Vrijwilligers worden door een casemanager getraind en begeleid in het geven van administratieve begeleiding. De casemanager ontwikkelt een handleiding en er worden starterspakketten samengesteld met onder andere tabbladen van Nibud, een nietmachine en perforator zodat bewoners een basis hebben voor een goede administratie. 2) Netwerk van Achter de Voordeur heeft goederen verzameld die zij willen doneren aan de bewoners van de wijk.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bewoner komt in beeld via netwerk. • Een gesprek volgt met de huisbezoeker, hierbij worden alle (hulp)vragen en problemen geïnventariseerd en kunnen dus ook financiële problemen aan de orde komen. • Team van Achter de Voordeur bespreekt de aanpak van de gesignaleerde (hulp)vragen en problemen en stemt deze af met de bewoner. Wanneer (hulp)vragen/problemen met betrekking tot goederen gesignaleerd worden, wordt eerst bekeken welke mogelijkheden er allemaal zijn en aan de hand van het protocol wordt gecheckt of de bewoner in aanmerking komt voor gratis goederen. • Indien de bewoner in aanmerking komt, worden de gekozen goederen door een vrijwilliger met een bakfiets thuis afgeleverd. • Met Opnieuw & Co (sociale werkplaats/kringloopwinkel) zijn afspraken gemaakt dat goederen van grotere omvang of gewicht gratis door hun medewerkers met een busje zullen worden opgehaald en bezorgd.
Result./prod	<p>Beoogd bereik 'Leren Administreren': circa 350 bewoners totaal gerekend over vier jaar vanaf december 2009</p> <p>Beoogd bereik 'Weggeefvoorziening': circa 600 bewoners totaal gerekend over vier jaar vanaf december 2009.</p>

Aanvrager	Gemeente Eindhoven
Budget	€ 310.000,-
Partners	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse andere gemeentelijke afdelingen zoals schuldhulpdiensten, inkomensregelingen en de Wmo. • Verschillende andere sectoren binnen de gemeente, zoals de sector Werk, Mens en Maatschappij en Gebiedsgericht Werken en het Centrum voor Jeugd en Gezin. • Organisaties in de stad zoals welzijnsorganisaties Lumens, scholen, consultatiebureaus, naschoolse opvang, Raad voor de Kinderbescherming, peuterspeelzalen et cetera. • Vrijwilligersorganisaties die lokaal op wijkniveau actief zijn.
Doel	<p>Het realiseren van een preventieproject op buurtniveau met een sterk integraal karakter door een gezamenlijke aanpak en samenwerking met hulpverleners. Naast concrete hulpverlening investeren in efficiënte en effectieve samenwerking. Specifieke doelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een toename van kennis en het gebruik van (gemeentelijke) regelingen en voorzieningen onder opvoeders van kinderen; • sociale participatie en deelname aan maatschappelijk verkeer, voor ouder en kind; • preventieve en curatieve doorverwijzing bij (te verwachten) financieel problematische situaties (schuldhulpverlening).
Activiteiten	<p>Wijkgericht werken waarbij op microniveau zaken worden ontwikkeld en uitgevoerd. Het netwerk op wijk- of stadsdeelniveau blijkt iedere keer weer van essentieel belang om de burger te bereiken. Voortijdig signaleren van financieel problematische situaties en daarmee mogelijke samenhangende psychosociale problematiek, verslavingsproblematiek of opvoedingsproblemen binnen het gezin zijn hierbij van wezenlijk belang. Na het onderzoek in de wijk en het opzetten van het netwerk zal worden ingezet op voorlichting aan doelgroep, intermediairs en vrijwilligers. Zo worden voorlichtingen gegeven op scholen, in moskeeën en buurthuizen. Daarnaast zullen mensen actief worden benaderd voor een huisbezoek. Tijdens dit eenmalige</p>

	<p>huisbezoek wordt onder andere het volgende gezien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gebruik van gemeentelijke en landelijke regelingen en voorzieningen; • schuldsituatie; • psychosociale problematiek.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Vergroten van de kennis en het gebruik van burgers van Eindhoven over de mogelijke regelingen en voorzieningen waarop zij recht hebben. 2) Ondersteuning aan gezinnen bij het invullen en verwerken van aanvragen en het ordenen van hun administratie. 3) Uitbreiden van het netwerk en de bestaande contacten intensiveren. 4) Vroegtijdig onderkennen van mogelijk financieel problematische situaties met betrekking tot preventieve instrumenten, zoals aanmelding voor een budgetcursus, het inzetten van vrijwillig budgetbeheer en (langdurige) administratieve ondersteuning door vrijwilligers. 5) Vroegtijdig signaleren en doorverwijzen naar schulddienstverlening (en andere daartoe aangewezen organisaties) bij reeds bestaande schuldsituaties.

Aanvrager	Gemeente Enschede
Budget	€ 278.000,-
Partners	MEE Twente, Vereniging Humanitas, Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Enschede-Haaksbergen (SMG E-H), Stichting Alifa afdeling Welzijn Ouderen, Stichting Alifa Servicepunt Vrijwilligers.
Doel	<p>Ondersteuning bieden aan mensen die (tijdelijk) niet (meer) in staat zijn om zelfstandig een goede administratie uit te voeren van hun financiële huishouding en die daarvoor niet kunnen terugvallen op een eigenlijk sociaal netwerk. Indien mogelijk richt het project zich op het aanleren van vaardigheden die zijn benodigd om zelfstandig een thuisadministratie te voeren.</p> <p>Vanuit het project zullen signaleringen van geconstateerde zorgbehoeften worden gemeld bij relevante (gemeentelijke) instanties.</p>
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Eén centrale coördinator ontvangt de hulpvraag en herleidt deze tot een vraag voor één van de vrijwilligersgroepen. Is de hulpvraag niet door het project op te lossen, dan wordt een oplossing gezocht bij een andere (al dan niet professionele) organisatie. • Toeleiding naar schuldhulpverlening; de hulpvrager wordt geholpen om alle voorbereidingen voor de schuldhulpverlening uit te voeren. Daarna wordt de hulpvrager overgedragen aan de uitvoerende instantie. • Voorlichting en kennisuitwisseling. • Vrijwilligers trainen.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Armoedebestrijding. 2) Voorkoming schuldhulpverlening. 3) Voorkoming huisuitzetting. 4) Voorkoming ontwikkeling van hulpvragen die om professionele dienstverlening vragen. 5) Het zo lang mogelijk zelfstandig in eigen omgeving blijven wonen. 6) Het doorbreken van sociaal isolement en toeleiding naar activiteiten of (vrijwilligers)werk. <p>Het bereiken van een zo groot mogelijke zelfredzaamheid bij de deelnemer in het voeren van de eigen administratie.</p>

Aanvrager	Gemeente Groningen, krachtwijken De Hoogte en Korrewegwijk
Budget	€ 125.000,-
Partners	Humanitas, Stichting Stiel (overkoepelde organisatie voor vrijwilligers), Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening, Dienst SOZAWE, onderwijs.
Doel	<ol style="list-style-type: none"> 1) De inwoner vroegtijdig informeren over omgaan met geld, waarschuwen voor het maken van schulden en vroegtijdig verwijzen naar integrale schuldhulpverlening in zijn/haar stad/wijk (waaronder het voorkomen van ontruiming). 2) Vroegsignalering door derden bevorderen. 3) De betrokkenheid van vrijwilligers op het ondersteunen bij financiële vragen vergroten (mogelijk neveneffect: werving meer vrijwilligers naast het bestaande bestand).
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten van de campagne in de krachtwijk waarbij de inwoner rechtstreeks wordt benaderd (bijv. via flyer, website, wijkkrant, regio-tv). • Uitvoering door vrijwilligers, leerlingen van scholen, schuldhulpverlening. • Uitbreiding spreekuur integrale schuldhulpverlening door GKB in de wijk: nu bij stadsdeelunit dienst SOZAWE verbonden aan re-integratie, straks ook in buurthuis in combinatie met voorlichting. • Doorgaan met ingezette ontwikkelingen met een extra inspanning in de genoemde wijken, te weten: beleid aanzeggingen woningontruiming deurwaarder, samenwerking zoeken op het gebied van jeugdhulpverlening, uitzetten preventieproduct in basisonderwijs, vroegsignalering woningcorporaties (huisbezoek huurders met huurschuld). • Verbinding met: project Krachtwijken, project Wijkgericht Werken waarbij vrijwilligers zijn betrokken, stadsdeelunit dienst SOZAWE in de wijk, ontwikkelde integrale schuldhulpverlening.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) De inwoner in de krachtwijk is geïnformeerd over omgaan met geld, is vroegtijdig gewezen op de mogelijkheden van schuldhulpverlening en kan in de eigen wijk terecht voor een eerste gesprek bij financiële problemen. 2) Er is samenwerking gezocht met organisaties werkzaam in de genoemde wijken.

Aanvrager	Gemeente Leeuwarden
Budget	€ 230.000,-
Partners	Welzijnsinstellingen, gemeenschappelijke kredietbank, woningcorporatie, politie en bewoners.
Doel	Opstellen sociaal programma Mondriaanbuurt met als primaire doelstelling om model en methodiek van een integrale aanpak van de schuldhulpverlening vanuit het buurtkantoor verder uit te werken en de hulpvrager zelfstandig leren administreren.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Benaderen van 170 huishoudens waarbij we ervoor waken dat er een cluster van hulpverleners rond één persoon/gezin ontstaat (integraal social worker als eerstelijner). • Voor de specialistische kennis kan deze integrale werker een beroep doen op de specialisten van de tweede lijn zoals de reguliere schuldhulpdeskundigen. • Afhankelijk van de schuldproblematiek kan iemand vervolgens worden doorverwezen naar bijvoorbeeld een welzijnsinstelling als HWL voor budgetadvies of een specifieke cursus voor een schuldhulptraject. • Zoeken (waar nodig) naar samenwerkingsverbanden, rol van gemeente is regiehouder.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Verhoogde participatiegraad. 2) Effectieve schuldhulpverlening. 3) Integrale aanpak. 4) Ontwerp en kennisoverdracht nieuwe interventiestrategieën en -methodieken. 5) Implementatie nieuwe werkwijze (gemeente Leeuwarden en haar partners). 6) Vorm van 'sociaal onderhoud' in sociaal zwakkere wijken en buurten.

Aanvrager	Gemeente Maastricht
Budget	€ 71.310,-
Partners	
Doel	Bieden van integrale schuldhulpverlening aan cliënten van het Veiligheidshuis Maastricht, met de nadruk op ex-gedetineerden.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Twee ochtenden per week spreekuur bieden en tijdens detentie wordt negentig procent van de gedetineerden al proactief benaderd over de hulpverlening die het Veiligheidshuis na hun detentie kan bieden. • Vrijwilligers bieden ondersteuning door middel van het bieden van een luisterend oor, helpen opbouwen/herstellen kennissen-/vriendenkring en/of familie, meegaan naar instanties. Op verzoek van de gedetineerde is het zelfs mogelijk dat de vrijwilliger al een start kan maken met de ondersteuning wanneer de gedetineerde nog in detentie verblijft. De vrijwilliger bezoekt dan de Penitentiaire Inrichting. • Vrijwilligers worden getraind om om te gaan met schuldenproblematiek; leren inschatten hulpsituatie, afstemming takenpakket en verantwoordelijkheden beide partijen, samenstellen administratiemap toegespitst op schuldenproblematiek.
Result./prod	<ol style="list-style-type: none"> 1) Het integraal oppakken van de schuldenproblematiek van dertig cliënten van het Veiligheidshuis per jaar in de jaren 2010 en 2011. 2) Het verhogen van de effectiviteit van de schuldhulpverlening.

Aanvrager	Gemeente Nijmegen
Budget	€ 213.505,-
Partners	Maatschappelijk werk, gezinscoaches, Bureau Jeugdzorg, MEE, RIBW.
Doel	Integrale dienstverlening inclusief schuldhulpverlening in de wijk Oud-West doorontwikkelen ten behoeve van multiprobleemgezinnen. De inzet van schuldhulpverlening in Oud-West wordt aanzienlijk uitgebreid en structureel aangesloten bij het aanwezige wijkteam. Er wordt gebruikgemaakt van huidige ervaringen, verwoord in de Evaluatie Sociale Herovering.
Activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Twee schuldhulpverleners werken op locatie bij het wijkteam in Oud-West en werken alleen voor en met multiprobleemhuishoudens. Zij ondersteunen hele gezinnen om de financiën structureel op orde te brengen, een stabiele financiële situatie te creëren en de effectiviteit van andere hulpverlening te vergroten. • Vrijwilligers helpen gezinnen om de papieren te ordenen, de administratie op orde te brengen en te houden. Daarnaast ondersteunen ze bij het aanvragen van toeslagen en sociale voorzieningen.
Result./prod	<ul style="list-style-type: none"> • Terugkeer van financiële rust in gezinnen en toeleiding naar naar een minnelijke schuldregeling of WNSP-traject. • Per jaar worden veertig multiprobleemgezinnen intensief ondersteund door schuldhulpverleners met een uitgebreide dienstverlening. De ondersteuning bij deze doelgroep is succesvol door: <ul style="list-style-type: none"> - de samenhangende combinatie van zoete-, zure-, en zorgmaatregelen; - de relatief kleine, slagvaardige projectorganisatie; - de bijzondere aanpak 'achter de voordeur' van probleemgezinnen; - de aanpak middels buurtconciërges en wijktoezicht; - voor burgers zijn allerlei nieuwe perspectieven ontstaan.

Aanvrager	Gemeente Rotterdam
Budget	€ 564.000,-
Partners	Vijf à zes deelgemeenten in Rotterdam, Maatschappelijk Werk, Sociaal Raadsliden, Kredietbank Rotterdam, Centrum voor Dienstverlening, vrijwilligers van de partijen: Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Centrum, Centrum voor Dienstverlening en Humanitas.
Doel	Het adequaat ondersteunen van Rotterdamse burgers in het leren omgaan met geld, het beheersen van hun budget zo dicht mogelijk en laagdrempelig bij de burger om de hoek. Daarnaast ook het extra ondersteunen met psychosociale begeleiding als burgers in een schulddienstverleningstraject bij de Rotterdamse Kredietbank zitten.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ordenen financiële administratie door: <ul style="list-style-type: none"> • inventariseren lopende verplichtingen/contracten en in ordner plaatsen; • bank- en giroafschriften in map ordenen; • overzicht maken van maandelijkse betalingen en rekeningen die in de loop van het jaar worden verwacht; • financiële planning maken; • overzicht schulden maken. 2) Nagaan of alle voorliggende voorzieningen zijn benut

	<p>(huurtoeslag, zorgtoeslag, kwijtschelding belastingen).</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) Ervoor zorgen dat betalingen op tijd worden gedaan door bijvoorbeeld periodieke afspraken. 4) Los de problemen op als mensen 'aan het eind van hun geld een stuk maand overhouden'. 5) Motiveer en begeleid mensen om financiën (stapsgewijs) weer zelfstandig te doen.
Result./prod	Een betere samenwerking tussen de verschillende ketenpartijen in de stad Rotterdam met als resultaat dat de Rotterdamse burger niet tussen wal en schip terechtkomt maar effectief en zo mogelijk proactief wordt geholpen. Dit ter voorkoming van het ontstaan van een (grotere) schuldenproblematiek en het leren omgaan met geld en het stukje maand dat burgers normaal gesproken overhouden.

Aanvrager	Gemeente Utrecht wijk Leidsche Rijn/Vleuten De Meern en krachtwijk Overvecht
Budget	€ 400.188,-
Partners	Cumulus, Zuwe Welzijn, Doenja Dienstverlening, Wijkwelzijnsorganisaties (ook vrijwilligersorganisaties in de wijken), Rode Kruis, Sociaal Raadslieden, Maatschappelijk Werkers.
Doel	Het bieden van een handvat aan mensen door middel van budgetadviesgesprekken om weer grip te krijgen op zijn/haar geldzaken.
Activiteiten	Tijdens de persoonlijke adviesgesprekken krijgen mensen op een laagdrempelige wijze persoonlijk advies van een budgetcoach over begroten, het zelf toepassen van budgetbeheer en het berekenen van het recht op gemeentelijke- en/of rijksvoorzieningen, zoals de U-pas, bijzondere bijstand, huur- en zorgtoeslag. Mogelijk ook het aanvragen daarvan. De budgetadviesgesprekken worden op locatie (d.w.z. in de wijk) aangeboden, om ook op deze wijze een zo laagdrempelig mogelijk aanbod te creëren. Bijvoorbeeld door het organiseren van spreekuren of cursussen in het buurthuis of het wijkcentrum. Mensen worden actief benaderd of doorverwezen vanuit onze eigen loketten, wijkwelzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties,
Result./prod	<p>Een bijdrage leveren aan het voorkomen van het ontstaan van problematische schulden bij inwoners uit de wijken Overvecht en Leidsche Rijn/Vleuten De Meern. Daarbij worden de volgende concrete resultaten nagestreefd;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) een bezoek aan de financiële winkel maakt de klant helder wat zijn financiële situatie is, en hoe of met welke hulp hij deze weer in balans kan krijgen; 2) realiseren dat voorliggende voorzieningen waar klanten recht op hebben maximaal worden benut; 3) als ondersteuning op andere leefgebieden noodzakelijk blijkt te zijn, verwijzen we de klant door naar de juiste instantie; 4) het streven is het eerste jaar 100 klanten begeleiden, en het tweede en het derde jaar 150 klanten, waarbij we de financiële vragen van de klant beantwoorden voor zover deze passen binnen het kader van de kortdurende hulpverlening (maximaal 3 à 4 gesprekken per klant). <p>Indien succesvol en indien de gemeente voldoende middelen kan inzetten, wordt getracht dit project uit te breiden over de rest van de stad.</p>

